XXX
CAVSS
1652

XXX

CAUSS.

ANGELVS
PACIS
AD PRINCIPES
CHRISTIANOS,
P. Nicolai Caussini.

ANGELVS PACIS
AD PRINCIPES CHRISTIANOS,
SEV
ORATIO PARÆNETICA,
QVA
Christiani Principes hortantur ad pacem.

AVCTORE
P. Nicolao Caussino Soc. Iesu.

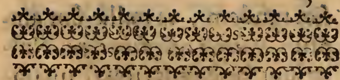
Additæ sunt in fine Obseruationes Astrologicæ eiusdem Auctoris, quibus Astrologia Iudiciaria exagitatur.

Ad Illustriss. D.D. Marchionem
IO. BAPTISTAM CAMPOREVM
Mutinensem Conuictorem Collegij Nobilium S. Francisci Xauerij Bononiæ.

BONONIÆ MDCLII.
Typis Caroli Zeneri. Superiorum Permissu.

Illustriſs. D.D. Marchioni
IO. BAPTISTÆ
CAMPOREO
Carolus Zenerus F.P.

FFERATIS in diuturna bella Prouincijs, ne prodire vereatur hic Pacis Nuntius, conſultiſſimè facere videamur, ſi patrocinium illi quæramus ab Aquilis, quarum fretus auſpicio ſecurus animi loquatur. Vtinam porrò Tuæ illum Aquilæ facinore planè cæleſti raptum ſiſtant Iouibus regnorum iura moderantibus, vt ijs ſubinde ſuauiora nectare pocula, placidiſſima ſcilicet de pace cõſilia, propinet. Tùm

fiet tandem, vt nullæ ſint amplius *Animis cœleſtibus iræ*. Nullæ ſunt ſanè ſyderibus, quamquam illis per ſummum nefas Genethliacorum aliqui affingant; ſed illorum cauſam perorantem Cauſſinum tuis Ipſe ſyderibus coronabis, eriſq; tùm ornamento, tùm pręſidio Nicolao, incruento pręlio, dùm de pace diſputat, cęleſtiq; religioſa nimirùm victoria, dùm aſtra propugnat, egregiè triumphãti. Sic augurat animus: ſic ſuo iubare aſtra perſuadent. Illorum itaque benigniſſimo delectatus aſpectu, nutus obſeruabo, ſemper, vt eorum ductu ſim felix.

AVCTOR AD LECTOREM.

HOC Opusculum cùm ante annos aliquot scriptum, Potestatibus, quæ tùm pro Summo Pontifice, & Rege erant, maximè placuisset, Typis mandari visum est, quòd sit iuxtà spiritum Dei, pro omnium voto, & communi Christiani generis bono. Tùm etiam quòd de Regibus honorificè, de populis benignè, de pace piè, iustèque loquatur.

V. Virgilius Gal. è Soc. Iesu pro Illustriss. ac Reuerendiss. D. Archiep. Bonon. ac Principe.

V. D. Iuuentius Tortus Pœnit. pro eodem Illustriss.

V. Alexander Simoneta pro Reuerendiss. P. Inquisitore Bonon.

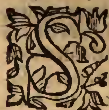
Imprimatur

Fr. Gulielmus Inquisit. Bonon.

ANGELVS PACIS

Ad Principes Christianos.

I licet vestra, MAXIMI PRINCIPES, interpellare fastigia, stabo pro causa Dei. Angelus Pacis, Concordiæ minister, veritatis interpres, Procurator salutis. Non ille sum terribilis, & minax nuntius, qui Dauidi cælestibus prodigijs attonito flagellorum metus incussit: Ex illorum numero non sum, qui tot flagitijs immersam Pentapolim funditus euertere: Non pluo sulphure; non vibro flammas; non iaculor fulmina; sed miti quadam amœnitate vernantes oliuas prætendo, quas tanta bellorum eluuio nondum

extinxit. Ex eorum cætu & concentu venio, qui naſcente Domino Pacem hominibus bonæ voluntatis cecinere. Nolite ſpernere Bonorum augurem, Veritatis Propugnatorem, qui vobis coram Deo in Chriſto loquitur.

Totius Orbis Chriſtiani negotium eſt, PRINCIPES OPTIMI, quod apud vos ago: veſtra res, quam votis & ſcriptis vrgeo: Dei poſſeſſio eſt, quam requiro; Et magni quidem momenti, vt quæ ſæpè exciuerit de altaribus Sacerdotes, de Monaſterijs ſacras Virgines, & ex ſyluis Anachoretas, vt de mutis faceret Oratores. Vocat ea quæ nō ſunt, tanquam ea quæ ſunt omnium molitor Deus; fingit os infantiū; dat ſapientiam imperitis, cui cedere ſemper eſt optimum, reluctari difficile. Facit ſæpè diſertum cupido, militem neceſſitas. Non licet inter oppreſſorum gemitus ſilere, nec feriari per vulnera præliantium. Omnis laboranti mundo iniqua eſt manus, ſi non eſt officioſa.

Non detinebo vos, PRIN-

CIPES, leuiculis rationibus: Nō illudam ſterilibus figmentis, ſed ipſam quam per ſtagnātes cruore campos, per collucentium vrbium flammas, & tot circuitus quæritis, in tranquilla ſede demōſtrabo Gloriam. Ac primùm, permittite me de Natura Belli & Pacis, deque Iure Principum Chriſtianorum in vtroque pauca differere: vnde ſatis firma, opinor, eruentur argumenta, quibus & veſtrum decus, & populorum ſalus ſanciri poſſit.

Prudenter quidem admodum & argutè ſapientes dixere, Mundum iſtum, cuius circumflexu continentur omnia, ingens eſſe quoddam ſummi Numinis volumen, cuius Mors & Vita omniū paginarum faciunt extrema: media autem perpetuos habent & reciprocantes ab vno ad alterum decurſus. Quod Vita & Mors in rerum natura, hoc ipſum præſtant Pax, & Bellum in Regnorum omnium atque Imperiorum ſtatu. Et Vita quidem riuus eſt à primo fonte, & portio quędam diuinæ Æternitatis, quæ prius in

cœlestem diffusa naturam, mox in terras & maria, nostrumque in orbem exundans, animarum corporumque nexu mirabiles & pænè diuinos temperat concentus. At vbi solutus est ille quo continetur nodus, statim euolat atroci mortis necessitate, omnia in suo regno rapaciùs depopulante.

Non dissimili modo Pax, maximum & præcipuum diuinæ Indulgentiæ munus, temperiem quandam voluntatum conciliat, è qua functionum omnium acerrimus in corpore ciuili vigor, mentium alacritas, Prouinciarũ non iners otium, beata ruris copia, securì aditus viarum, Regnorum opulentia, & bonorum omnium cumulus accedit. At vbi dissipata concordia, bellum intonuit, statim membrorum omnium conuulsio & dira vastitas, soluta legum vinculis audacia per ferrum & ignes ad scelera grassante, sacra profanis æquãtur, nocentes & innoxios promiscua vis fatorum inuoluit, fiunt de claris vrbibus busta, non nisi

miserorũ sanguine restinguẽda.

Vix occurrit mortalitatem nostram æstimanti hęc ab hominibus geri, reuulsos quispiam putet inferos, & furiarum cateruas ex tenebris erupisse, quæ specie humana per tot atrocia consternatis hominum mentibus illudant.

Dicam equidem, SERENISSIMI PRINCIPES, quod sentio, lites & bella non nisi per cuniculos in Ecclesiam Dei sunt ingressa, patiente ad mõstrum conscientia, reluctante disciplina. Et de lite quidem Paulus exclamat. *Frater cum fratre iudicio contendit, & hoc apud infideles. Iam quidem omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis, & fraudatis, & hoc fratribus.* ***Ad Corinth. 6.***

Quale est istud edictum tonantis & fulminantis Apostoli? Quæso vos quid tandem sentiret ille qui Christianos ferre nõ poterat, de agro forte aut de domo litigantes, si reuiuiscens aspi-

ceret infesta fideliũm signis signa, collisas gẽtibus gentes, non vnam domum, non vrbem, non prouinciam, sed præcipitantem Christiani nominis orbem per cædes & stupra, per ruinas,& incendia tracturas. Num ipse horreret ad immane spectaculum? Num modò imperanti similis, modò precanti, idẽ minax, idem lachrymis perfusus ruentes in gladios, & vulnera repressisset.

Lib de Idol. Sed & Tertullianus in hac re, vt solet, rigidior, dum ait Dominum ea voce qua iussit Petrum exertum gladiũ in vaginam mittere, omnes pariter milites Christianos discinxisse, nimis seuerè istud quidem, si omnem militiam crimen putat. Hoc est odio nocentis perdere innocẽtiam, dum res alioqui iustas odimus, vel sæuientium audacia, vel lasciuientium petulantia corrupas. Quid esset aliud res Christiana, quam ferocium præda & insanientium ludibrium? Si non liceret iustis armis illatas ab infidelibus iniurias vlcisci? si fas non esset, Templa ab incendijs, Matronas & Vir-

Virgines à contumelia, vrbes à vastitate, à cœde mortales defendere? Temeraria vox, quæ tot Christianorum Imperatorum laureas, tam cæco, tamque præcipiti turbine percutit. Iure itaque ab Ecclesia extorres Manichæi, & qui eorum vestigia post tot sæcula pressere Lutherani, dum innocentiam nescio an impudentiùs assererent, an nocentiùs exarmarent.

Laudatissima omni æuo extiterunt pro aris, focisque sumpta contra impios arma; sed fidelium contra fideles prælia sæpè damnata, & semper ægrè tolerata. Si vetus libet Testamentum spectare, multæ quidem Iudæorum & acres inter se discordiæ, multi tumultus, bella plurima. Sed contra eos ferme omnia, qui à vera Religione desciuerant, in fœdam Idololatriam cultusque Gentium lapsi. Dimicatum est *Iudic.*
quidem ante secessionem tribuũ *20.*
ab Israelitis in Beniamitas fratres feroci marte, immensa clade; sed doloris potius furor fuit ob mulierem stupenda libidine

ve-

vexatam, ruẽtis in ferrum quàm destinata vis, & iustum pro imperio certamen. Vix potuit induci magnanimus David vt Absaloni filio in thronum patris per calcata tot ciuium cadauera irrumpenti tam iustis armis resisteret, nisi mansueti animi langorem pugnaciter Ioabus discussisset. Adeò fuit odiosum sanguine, & Religione fraternas inter se acies concurrere.

Quod si prima Christianorum Imperatorum numerare placet tempora, inueniemus Constantium mouisse in Iulianũ, sediam desertorem Christi, & impietatis Antesignanũ; inueniemus Theodosium Magnum toto belli fulmine detonuisse in Maximum, Eugenium, Arbogastum. Sed res illi erat cum Tyrannis perfidiosissimis, qui larua Religionis immania tegere ...ebantur facinora. Vix vllum reperire est innocentiori æuo Principem, qui arma Christiano cruore imbuenda sumpserit, nisi ob causas grauissimas. Et quidem præclarissimè Baronius animaduertit, pri-

mùm Crucem Cruci oppositam in armis, bello Constantij aduersus Magnentium. Grande (inquit) nefas, nec nisi à Tyranno Christianæ Religionis simulatore, & Imperatore hæretico inchoandum.

Non ignoro equidem Augustinum de hac quæstione scripsisse contra Faustum, & Christianorum armorum iustitiam ex Euangelio sanxisse, cùm Ioannes in tanto vitæ rigore consulentibus de salute militibus minime suaserit baltheum abijcere, sed viuere contentos suis stipendijs, & neminem concutere, cum ipse etiam Apostolus dicat non sine causa Principes gladium portare. At si mentem eius libet agnoscere, deprehendemus tela omnia torqueri contra insana Manichæorum deliria, qui Christianam gentem ferro abstinere, etiam ad repellendas infidelium armorum atrocissimas iniurias voluere. Quasi Dei iussu prædæ tantùm foret, & cædi destinata. Noluit ergo Principum Christianorum in Marte iniquo aduersùs *Luc. 3.* *Rom. 13.*

sùs fratres aut fouere securitatem, aut irritare potentiam. Siquidem eodem loco exclamat; *Nocendi cupiditas, vlciscēdi crudelitas, implacatus, & implacabilis animus, feritas rebellandi, libido dominandi, & si quæ sunt similia, hæc sunt quæ in bellis iure culpamur.*

Aug. contr. Faust. lib. 22. Quos igitur existimamus ex S. Augustini sententia, bello iniusto se suosque committere? Primum qui cæco impetu in ferrum rapiuntur non tam amore iustitiæ, quàm ardore vindictæ; Qui iniuria aliqua lacessiti supra modum atque immaniter desæuiūt, qui placari nolunt, volunt irasci; deinde qui aduersus legitimos dominos rebelliones moliuntur, & excusso iugo feruntur in scelera præcipites. Aut qui sola dominandi cupiditate, vicinorum tentant & permiscent regna, atque vt latiùs imperent, cædibus, & flammis iter ad dominatum aperiunt.

Cogitate nunc, PRINCIPES Optimi, quàm procliue sit in istis æstuare iracundia; vri libidine

vindicandi, titillari regni aut parandi, aut augendi cupiditate. Quàm promptum sit laxatis semel habenis extra limites ferri, fingere iustitiam, prætexere necessitatem, & quæ adoraueritis iura calcare; inuenietis profectò facilius esse arma ponere, quàm temperare.

Sed ne multo vos sermone detineam, Sanctus Doctor tria requirit ad bellum ritè cõficiendum. Authoritatem Principis, causam iustam, intentionem rectam; quibus alij addidere Theologi legitimas rationes ad finem obtinendum. Non est igitur priuatorum hominum mouere arma quibus ius suum licet iudicio prosequi. Hoc penes summam potestatem Deus esse voluit, vt rarum esset quod non potest esse non violentum. Ad terrarum dominos attinet dicere, quod ait Seneca. *Ego ex tot mortalibus electus sum qui in terris Dei vice fungerer. Ego vitæ necisque gentibus arbiter. Qualem quisque sortem, statumque habeat, in manu mea positum est. Hæc tot millia gladio-*

S. Th. 2. 2. q. 40.

Nero apud Sen. lib. de Clem.

diorum, qua pax mea comprimit, ad nutum meum stringentur. Quæ ruant vrbes, quæ oriantur, mea iurisdictio est.

Hæc quidem posse magna res est, sed nolle cùm possis, nisi necessitas poscat, longe diuinius est. Pauca sibi licere velit optandum cui licent omnia. Non extenditur ius gladij cùm ad vnum deuoluitur, sed restringitur. Vna exeritur manus, vt omnes vinciantur, defertur res ad sapientiam paucorum, ne cunctorum temeritas promiscua cæde desæuiat. *Laudanda est parsimonia etiam vilissimi sanguinis.* Nemo tam iniustè possidet mortales, quàm qui prodigit etiam iustè. Tardè mouenda sunt illa fulmina, quæ perculsi colant. Caueant igitur Reges ne credita sibi à Domino facultate glorientur potius ad pompam, quàm vtantur ad bonorum vtilitatem. Excludat ferociam delinquendi timor, & impotentiam summam æstiment iactare nocendi potentiam.

Causa belli imprimis accurato examine probanda est, ne sur-

repat affectio, ne dominetur ini-quitas, ne vis, ne furor per iustitiæ speciem illudat. Miseret me pudetue sæpe reputantem quàm friuola fuerit apud multos ingentium bellorum origo. Bellum Troianum commune bustum Asiæ, & Europæ in nobili scorto exarsit. Hoc mille nauibus repetebatur, huius extincto pudori tot herorum vitæ parentabant. Tot pudicæ hostium libidini patebant, vt redderetur impudica. Arabiam inuadit Alexander, vt præceptoris admonitionem, qui puero profusionem thuris obiecerat, iam vir factus thuriferæ regionis dominatu haud cunctanter elueret. Ægyptij ob felem occisam cæco, & truci marte Romanos adorti multa hominum millia fœdè mactauerunt.

Ad Oceanum ingenti armorum strepitu, & immenso rerum omnium apparatu, magnis itineribus Caligula contendit, vt conchas lasciuientis naturæ ludo pictas colligat. Tarentinam cladem Romani nautico per-

cussi conuicio moliuntur. Alexandrini contra Galienum rebellant ob insulsam heri, & serui de calceorum elegantia contentionem. Et ne multa commemorem, Guillelmus ille Anglorum domitor, omnium præter quam sui potens, dictum facetum Maximi Principis innumeris cladibus vltus est. Erat ille præpingui corpore, & aqualiculo supra modum tumente: quamobrem cùm de eius morbo inaudisset Philippus Rex Galliæ: Sinamus, inquit, Puerperam, decumbere partui, vt ex mole ventris apparet, iam vicinam. Ille ad hæc furore amens surrecturum se dixit soluto puerperio innumeris facibus stipatum quibus Galliam incenderet. Nec defuit dicto fides; nam statim ac conualuit, vago exercitu Fráciam ingressus, lugubri feritate vlciscendi, cædibus, & incendijs operatus, ipse tandem suo ardore consumptus est. Num ludere putemus sanguine humano qui leues ob causas non leuia committunt prælia? Num misce-

ros æſtimemus populos quibus furentium ludibria tam dira vaſtitate expianda?

De cauſa belli nemo ſibi vni credere debet aut alteri, ſed exquiſita primariorum hominum prudentia diſquirere, qui tantò propiores ſint vero, quantò remotiores ab affectu. Ad cauſam iuſtam recta intẽtio accedat neceſſe eſt, quæ omnia exitu placido, fine optimo metitur. Abſit illa cogitatio à Principe Chriſtiano vt arma capiat, ob luxuriantis animi leues affectus, vt currat ad cædes, ad incendia, ad vaſtitatem, vt perdat, vt extinguat, vt omnia ad internecionem deleat. Lapitharum hoc eſt, & Centaurorum nihil aliud bellando quàm bellum quærere. Sapientiſſimi Reges per tumultus armorum eunt ad iuſtitiam, ad æquitatem, ad Concordiam, atque ipſi quidem Paci litant armati. De hoſte cogitant quaſi de ęgro acrioribus remedijs perſanando. Vtinam diæta curari voluiſſet; vtinam fomentis oblini, nunc mitiori brachio tranſige-

gerentur omnia. Sed quando contra fas iusque Gentium stetit peruicacius, & toties oblatas conditiones rerum componendarum contempsit, vinciendus est, secandus, vrendus, non vt exterminetur, sed vt conualescat. Attritus est, non insulto; audiri postulat, audio; Colla submittit, ignosco. In Cannensi clade audita vox Hannibalis; Parce ferro Miles. Syracusarum ardentium flammas Marcellus lacrymis concupiuit extinguere; ad prostrata Iudæorum cadauera Titus cœlum intuens ingemuit. Quid facere oportet Christianum Regem, hoste acciso, & pæne supplice? An superbire? an debacchari? an ad extrema desæuire? At ne belluæ quidem generosiores hoc faciunt. Regias mentes non decent vastę, & inexorabiles iræ, multa sunt humanæ imbecillitati condonanda, ignorantiæ multa, quædã etiam affectui, pœnitentiæ omnia. Multos seruare oportet etiam inuitos, nec audiendi omnes qui volunt perire. Quibusdam error

im-

impoſuit, pleriſque opinio fucum fecit. Alios maligna conſilia peſſum dedere; Sunt etiam quibus ſola fortuna pro culpa eſt. Multos abſoluet qui ſe à Deo cupiet abſolui.

Tandem addo, rationes quæ adhibentur ad finem optimum conſequendum, legitimas eſſe oportere, ne peruertantur etiam recta. Non eſt bonum quod non fit benè. Non eſt virtus quæ non habet modum. Praua intentio ſanctiſſimas quaſque gerẽdi vias vi quadam peſtifera ſolet inficere; artes quoque ſubdolæ intentionem ſynceram infuſcant. Errant omnino qui cùm ſibi laudabilem ſcopum præfixere, attingendum æque per illicita, ac licita exiſtimant. Hoc innixi fundamento eò amentiæ plerique deuenere, vt cenſerent ſanitatem à dæmonibus ipſis per voces magicas innoxiè requiri, & hanc eſſe ſalutem ex inimicis noſtris, quam ſacra prædicant eloquia. Sed contra Apoſtolus clara voce intonat; Non eſſe facienda mala, vt veniant bona. Nemo per

furta misericors, nemo innocens quæsiuit flagitio valetudinem. Bellare licet, occidere licet ex authoritate Principis, & causa iusta: contrà iustitiam facere nunquam licet. Flectere oportet superos, non Acheronta mouere, non temerare sacra, non Ecclesiæ iura violare, non Religionem euertere, non stuprare pudicitiam, non facinorosas artes tentare, non sica, & veneno in Principum capita grassari, non disciplinam militarem militando destruere, atque omnia solutè & intemperanter ex vindicandi libidine facere. Definit esse bellum iustum vbi omnia fiunt iniustè, & si bene cœpta in malum vergant, protinùs sunt abrumpenda.

Deuenimus sensim, PRINCIPES MAXIMI, in rem propositam, de qua vestrum est iudicare, & ex sensibus integerrimis Christiano nemini, ac saluti consulere. Vestra quidem authoritas legitima, destinatio quoque animi, & intentio, quæ potest esse in optimis Principibus nisi recta?

Sed

Sed causa est inuoluta, rationes verò quæ finem appetere videntur, violentæ. Geritur à vobis Bellum atrox, vrbium obsidionibus exercitum, cladibus frequens, vastitate luctuosum. In quo laborat Ecclesia, suspirant oppressorum vota, & toties conuulsus mundus ingemiscit. Non vsitato modo, non humano more progreditur; sed vi quadam maligna in omnes Christiani orbis venas permanante. Excutite, si placet, causas, & vobiscum perpendite tanti tumultus occasionem.

Si quando res naturales videmus intrà suos limites decurrere, & statas vices obire, minime miramur. At vbi valentiori quodam impetu cernimus incitari, aut peruerti statutum naturæ ordinem; suspicamur arcanam inesse vim, quæ fertur atq. erumpit ex abdito, vnde tam varij motus oriantur. Quoties ordinarie cieri ventos aspicimus, aut halitus putamus, aut aeri naturalem vim inesse æstimamus mouendi se, ne inerti atque inagita-

bili globo torpeſcat. At quoties ventis acerrime deprælliantibus exurgunt fœdiſſimæ tempeſtates, quę vaſtas arbores radicitus euellunt, quæ benè fundatas domos in plana ſubmittunt, quę nauigia deuorant, & ſtatum mundi percellunt, aerijs hæc adſcribimus Poteſtatibus per mundi plagas diſſipatis. Non impari quidem ratione, cùm bella inſtant vſitata inter homines forma, hæc hominum tribuimus ambitioſis conatibus, moribùs iracundis, & ad objectæ contumeliæ imaginem facilè excandeſcentibus. Quod ſi modum omnem excedant, ſuſpicamur eſſe occultam malorum originem quæ ſenſus noſtros, atque intelligentiam ſuperet.

Hoc ipſum de tam atroci bello rem bene æſtimantibus vacat cogitare. Nec enim ciuili animo geritur, nec habet militiæ decora, quæ magnos animos comitari ſolent; ſed virulentam malignitatem, quæ ambas partes excedit, & lenta quadam tabe ſerpens per omnia depaſcitur.

Squal-

Squallent rura, mœrent vrbes, prodigitur heroum sanguis, destinatur lanienæ lectissimus flos Nobilitatis, spoliantur bonis penè omnibus priuati, conquiruntur vndique acerbis exactoribus pecuniæ, quæ tam crudeli ludo sufficiant. Sed nulla vis ærarij par est auiditati omnia depopulanti. Paucorum diuitiæ cunctorum inopiam faciunt, & de prouinciarum lachrymis funesta improborum gaudia saginantur. Quis tot, ac tantorum artifex malorum, vnde fons, vnde origo tot funerum? *Rex* (aiunt) *Ludouicus belli Author*. Scilicet tam pius Princeps, tam castus, & toto Dei timore perfusus, tantos fluctus moueat, tantas excitet tempestates? Tendebat quotidie, dum viueret, puras ad cœlum manus, in sacris mysterijs frequens, conscientia tam castigata, vt ne minimam quidem labem ferret quam non statim sacramentis elueret. Pugnauit necessitate, virtute vicit, fortis pectore, Marte clarus, mente pacificus. Quis igitur æstimet cru-

enta de perdendo orbe Christiano consilia in illo tam augusto pectoris sacrario potuisse concipi? Quis resedisse illic odia, quis simultates putet?

At fortè Imperator dissidijs gaudet, & rebus turbatis pascitur? Absit vt quis hoc credat. Est enim Princeps moribus optimis, & ad omnem æquitatem compositus, animi vigore excellens, excultus sapientia, in quo cælata viuit Paterni spiritus ad omnem virtutem expressa effigies. Quid habere iucundius potest, quam vt Germaniam suam; tam fero bellorũ tumultu quassatam placidissima pacificatoris manu componat?

Turbat igitur Rex Hispanus. Nemini hoc probare poterit, qui tanti Regis sensum, atq. animum penitùs nouerit. Est enim si quis alius mente Christiana, ingenio placido, ad amorem, & concordiam magis, quàm ad rixas dissensionesque propenso. Nihil in eo turbidum, & ferox, nihil malignum, frui sua magnitudine cupit, non ferocire.

Vn-

Vnde igitur tanta belli atrocitas, si nullæ sunt *animis cælestibus iræ?* Quis non videt, non esse istud humano consilio factum, sed Malos Genios toto impetu incubuisse, vt res nostras florentes acciderent, accisas euerterent, euersas calcarent. Nimis scilicet potens erat res Christiana, domita Rupella, prostrata hæreticorum factione. Fuit illi ferrum hostium cruore tepens in viscera conuertendum. Turbarunt illi in Italia ad Mantuam; turbarunt in Germania, commiserunt primas Christiani nominis coronas liuore maligno, bello implacabili, cladibus immensis, Ecclesia gemente, lætis infidelibus, ipsis plaudẽtibus inferis.

Interuenit sæpè magnis rerum successibus mẽs mala, quę Principum consilia corrumpit, & à recto cursu gloriæ diuertit. Triumphalibus ouãtem laureis Regem Christianissimum sua vix limina salutabant, cùm per factiosos excitati turbines in Italiam vocant, penetrandæ Alpes hyeme gelida, per horrentes armis,

& tectos niuibus ſcopulos carpendum eſt iter, conferendę manus, committenda per varias Martis aleas prælia, quæ miro robore, & pari fœlicitate iam erant compoſita, cùm ecce inſtat flagellum belli exitialis, bacchatur Aquilo in clade Germaniæ, volutatur in ſanguine, fertur per clariſſimarum vrbium incendia, reſiſtentibus paucis, omnibus ferali prodigio attonitis. Sacrilegio polluuntur aræ, ſacræ Virgines ſtupro, ſtrident catenæ ſacerdotum, calcantur ſancta, & *Matth. 24.* *conſummatur abominatio deſolationis*, ipſo qui vocauerat Rege horum aut neſcio, aut inuito.

Deinde putet aliquis hoc à Chriſtiana mente cogitatum? putet ab eo qui ſenſum aliquem habuerit Religionis, eſſe perfectum? Non eſt credibile: tantum monſtrum concipi non potuit, niſi parturientibus inferis, exhalante tetram fuliginem abyſſo, & dæmonibus lymphatas mentes in diuerſa rapientibus. Non ſunt omnia ad homines referenda. Non ſunt adminiſtri Prin-

cipum vbique incusandi, quasi omni humanitate exuta, feritatem induerint. Quidam sunt vagi, & insynceri spiritus ad vindictam destinati, qui non desinunt perditi perdere. Quæ ratio vos, PRINCIPES MAXIMI, tantò magis incitare debet ad Pacis fœdera componẽda, quod per vestras manus, & sub pedibus vestris Sathanam conteri, arcano consilio præpotens Deus destinarit.

Cauendum igitur omnino est ne dæmoni ad vastitatem incubanti subdatur materia de ipsis hominum affectibus, & vitijs. Ignem facile concipit Regnorum, & Gentium Zelotypia, quæ ex animali quadam afflatur sapientia, nec prudentiam sanctorum sapit. Aiunt enim parti student alteri, Hispanos nimis inuidiosam facere suam potẽtiam, exosam æqualibus, inferioribus terribilem, omnibus, nisi caueatur exitiosam. Tanta, vt aiunt, libido dominandi, tam intentæ, & vigiles ambitionis curæ, tam rapax terrarum ingenium, tanta

regnorum, & titulorum congeries æmulos ſtimulant, vicinos terrent, pungunt etiam remotos. Vnius dignitatem putant omnium periculum. Quot imperia, tot intentata numerant regnis ſeruitia. Timent quicquid parat tellus, quicquid monſtrorum alit pontus. Auida, & impotens ſui dominatio, vbi ſe permiſit fortunę, naturam dediſcit, moderationem neſcit. Ad hęc Gentis Indoles, vt dictitant, acris, & ſicca, faſtu tumens, patiens laboris, & inediæ, ſitiens glorię, miratrix ſui, virtutis contemptrix alienæ. Hæc dico non ex mente noſtra, quæ nulli hic addicta nationi omnes in Chriſto complectitur, ſed vulgata à multis commemoro, quæ ſi procul arceantur, multorum euellent fibras, occaſioneſque diſſidiorum.

Galli contrà, vt ſcribunt qui norunt, etſi conuiciorum inferendorum auidi, tolerandorum neſcij, contemptus impatientiſſimi: ſciunt ſe ex ea gente eſſe de qua dictum eſt.

Animoque supersunt,
Iam propè post animam.

Iactant se armorum claritudine orbem impleuisse, antequam è diuturna Vandalorum, & Sarracenorum seruitute caput attolleret Gens Hispana, Orientis tenuere, & Occidentis Imperia, Cōstantinopolim expugnarunt, Hierosolymā Christo, Romam septies Pontifici ab hostibus ereptam reddiderunt. Sibi primùm locuta prædicant Euangelia, sibi primigeniam filiorum Dei adoptionem datam, Regnis terrarum addiderunt Imperium litterrarum, toto fere orbe in Academiam Parisiensem confluente, nihil putant habere se contemnendum. Miratores expetunt potiùs, quàm contemptores ferunt. Hinc fit, vt vtraq. Gente pro se iactantiore, & in alios dicace, euentilentur flammæ, quæ in magna coalescunt incendia. Vtinam quæ per spiritum diffusa est in nobis Charitas, tot contentionum semina suffocaret, vtinam tot iurgiorum occasiones abscinderet! Minus nobis esset

laborandum, nec tàm anxiè quę-
rendum, quibus remedijs tam
pestilenti malo debeamus oc-
currere.

Augent hoc sæpè plerique
Regum administri, dum familia-
ri, sed dira summis Imperijs glo-
ria, dominorum cupiunt osten-
tare potentiam, totas nocendi
vires explicant, abditam premũt
beneficentiam, dum ambiunt,
dum timent, dum cauent, ipsa
sæpè sedulitate, & cautione non
timenda pronocant, faciunt non
toleranda.

Hic vos appello, Politicæ sa-
pientię Antistites, & arcanorum
consiliorum Mystæ. Lubentiùs
vobiscum, quàm cum fortuna
vestra loquor. Cogitate quan-
tum à vobis exigat Deus. Sede-
tis quasi Dij ex hominibus hu-
mani generis arbitri, quam quis-
que sortem habeat, ex nutu ve-
stro pendet, quæ mortalium cui-
que bona Felicitas velit, ore ve-
stro pronũciat, quas parari clas-
ses, quæ arma moueri, quas vr-
bes exscindi, quas Gentes obrui
oporteat, vestris sententijs agi-

tur.

tur. Vos de fortunis, & sanguine hominum decernitis, illi de vestra existimatione decernunt. De vestro capite inspector omnium Deus ad tremendum, & ineuitabile Forum iudicat. Multa quisque ex suo cernit sensu, multa ex suo loquitur affectu. Non est mihi credibile quod aiunt, tantos viros, tam magno ingenio preditos, tam alta excultos prudentia, & huius fragilitatis rerum humanarum conscios, putare se huic affixos fastigio, vt suas res agant, vt suis commodis omnia metiantur, vt amplitudini suæ seruiant, vt ex priuato amore, & odio res publicas gerant, vt fortunæ suæ populorum sanguine litent: Idcirco bella concupiscere, & res amare turbulentas, è quibus & clarius sibi imperium, & numerosiores pecunias, & hærentem altiùs ipsa necessitate Ministerij authoritatem sperant. Absit, vt tam sordidæ, tàmque humiles curæ in tam excelsas mentes ascendant.

Crediderim ego potiùs acri-

vos ęmulatione vestrorum Principum anhelare gloriam, cuius semper sitientissimi fuistis, iniurias persequi, Maiestatem afferere, imperia dilatare. Sed per Deum immortalem, & per tot dilecta Regnorum pignora vos obsecro, videte, ac diligenter perspicite, ne vehementissimus Gloriæ appetitus auersos agat ab ipsa Gloria. Vos illam in turbido quæritis, sed omnes iam mortales appetunt in sereno. Cogitate vbinam maior cælestium Virtutum claritudo, an cùm tonitruorum fragoribus strepente mundo, ignes vndique iaciuntur, & fulmina? An cùm puro, & defæcato die ridet amęna lux, & ex humanis animis omnem mœstitiam discutit? Timendam satis hactenus fecistis dominorum potentiam, reddite si placet suauem, facite, quo solo inuicta est, amabilem. Non est hæc Principum amplitudo semper armorum fremere terroribus, & apparatu bellorum, ore igneo tormentorum æneorum pronunciare sæua, hos ca-

tenis, illos gladijs destinare, circumferre ignes & tela, ire per fumantes vrbes, per calcata miserorum corpora, omnia exhaurire, ne exhauriantur. Quanto illud gloriosius est fœlicissimi sideris more ambire cũcta mente placida, virtute benefica, res lapsas erigere, solari mœstas, dissipatas colligere, & diuulsas componere. Hoc cælesti passu dum laboranti mundo subueniunt tot Res, abiere ad solidum, & inconcussum decus. Quid vetat sequi? Quid pudet æmulari? Vnus est sæpè timendus scopulus, ad quem Politicorum aliquot hominum, qui longè à pietate vestra diffident, curæ & cogitationes adhærescunt. Putant si ex Dei lege, & piorum hominum sẽsibus Rempublicam gerant, fore humilem, & demissam, prædæ natam & direptioni, appetunt alias gubernandi artes, quàm quas Deus præscripsit, quasi aut non satis viderit, aut minus suis prouiderit. Excogitant nouos agendi modos, versipelles & vafros, qui-

bus augeant sua, alienis insidientur, permisceant, si possint, omnia. Putant è re esse Principum se solos intueri, se solos circumspicere, ad se referre omnia, ire per attritos ciues, si res ita occurrat, ad amplissima, & regia commoda. Nil distare verum à falso, nisi ex vtilitate nostra, ad quam componēdus est omnium negotiorum status. licitum esse quicquid prodest. Importunam excelsis consilijs humilem conscientiam, Religionem scrupulosè tractandam à subditis, à Regibus commodè, virtutem solidam sæpe officere, vmbram & speciem prodesse; Probitatem laudari & algere: Nihil esse apud Principes iniustum, quod Regno sit magnificum.

Non est, vt cum Apostolo loquar, non est hæc sapientia desursum, sed terrena, animalis, diabolica, quæ fascinatis mentibus imponit, & in miserandum exitium Regna deuoluit. Longè alia est mens vestra (*viri sapientissimi*) longè alius animus. Etenim si Sarracenum vobis non

Chri-

Christianum incumberet imperium moderari, occurreret tamen ex ipsis Ethnicorum legislatorum libris, & institutis perniciosam esse regni clauum tenentibus astutiam. Hanc humilem semper, & exosam rarò nec diu vnquam fructuosam. Vnde & rerum politicarum scientissimus Thucydides dicebat, Remp. meliùs geri, ac fœliciùs à moderatis, & mediocri ingenio viris, quàm ab acutis, & supra modum industrijs. Sed tamen si Dei, & legis extorres ageretis in mundo, condonandum esset ex humano sensu, & calliditate, vt creditur, non inutili gerentibus multa, spectantibus omnia. Nunc autem cùm plane perspectum sit vobis, Imperia ijs maximè rebus, quibus cœperunt, excoli, quis non videat Christiana Regna in fide, iustitia, & lenitate fundata, per impietatem, & iniustitiam, & crudelitatem funditùs euerti? Quis non intelligat homines à cælesti sapientia deuios in caliginem, & scelus ruere præcipites?

Con-

Consulite, si placet, historias, & videte quales sint Tiberianorum, & Herodianorum exitus. Inuenietis subdolas mentes, vitam ancipitem, spes lubricas, certos metus, incerta consilia, mortes calamitosas, longa supplicia, posteritatem, aut nullam, aut breuem. At ex aduerso si vacat Christianos Principes aspicere, qui Regna mente syncera, leni manu, moderata prudentia, probitate inuicta, per tot casus humanarum rerum tenuere, intueri licebit heroes suis gratos, hostibus timendos, fœlicitate & gloria cumulatos vixisse, & fundatissimas domos in multa sæcula propagasse. Quin igitur abiectis tam tetri, tamque funesti belli consilijs, & elisa per modestiam ambitione, repressa per charitatem cupiditate, imus ad fundatorem salutis, & conciliatorem Pacis Deum, à quo deploratis rebus remedia sunt nobis expectanda?

Quid est tandem, quod omnium vota, quod incensa desideria, quod alta gementis Ecclesiæ

ſuſpiria tamdiu fruſtratur? An honor? an Res? Certè ſi honor ſpectatur, qui non minimam belli occaſionem præſtitit: Contemptus opinio, iam ſublata eſſe debet, magnis vtrimque viribus, regnis inter ſe collisis. Quid vtriuſque copijs affluentius? quid potentia mirabilius? quid robuſtius virtute? quid incitatius animo? Lugenda potius fuit in cauſa tàm miſera, quàm deſideranda fortitudo, digna quam laudaret hoſtis, quam experiretur Sarracenus. Non habet HISPANVS quod GALLVM; Gallus contemnat Hiſpanum, habet tamen vterque, quod æquiori conditione meliori fato ſuas oſtendi vires concupiſcat.

Si de re quæſtio eſt, operoſum ſanè, & impeditum negotium; tanta enim eſt, vt aiebat antiquus ille Archeſilaus, rerum, & fortunarum in vita humana confuſio, vt ſi de iure regnorum, ciuitatum & familiarum certandum ſit, æternas lites, æterna pro vindicijs bella

eſſe

esse oporteat: Atque si ex rigore iustitiæ transigantur omnia, nullum tādem futurum Regem, nullum diuitem. Si quis igitur habere velit quicquid ingenij sagacitas subodorari potuerit, quicquid opinio finxerit, quicquid libido concupierit, excutiat oportet à Nembroto qui primus liberis ceruicibus iugum imposuit, immensam, & per tot rerum, temporumque ambages perplexam Regnorum molem, auos, & atauos effodiat ex tot rimulorum situ, fatiget cupidorum tenacem memoriam, prudentiam peritorum; Quid tandem inueniet nisi fomitem discordiæ, nouique tumultus materiam? Quis arbiter, quis iudex tantas lites componet, quis de causis tam inuolutis decernet?

Luc. 12. *v.* 14. Noluit Dominus diuidere inter fratres hæreditatem; qui mensuras cælo, mari terminos, elementis omnibus modum imposuit, agrum inter germanos partiri recusauit, contentiosam, & implacabilem hominum ratus auaritiam. Neque igitur

si de cœlo descendat Christus, de re & fortunis vestris iudicare velit, neque si velit omnia ex sensu, & voluntate vestra in tanta sua æquitate definiat.

Quid restat igitur, nisi vt partibus licet haud pari robore stãtibus, & quidem auidissimè in res suas intentis infami, & calamitoso bello sæcula conterantur omnia? Enimuerò præclarum est tantos Reges, tam pios, tam augustos, tam copiosos terrarum, marisque dominos, ob vnã vrbem, ob vnum castrum forte iam bellorum fulminibus pœnè dirutum, de solo puluere exitialibus armis profuturis nulli, nocituris omnibus, decertare.

Intelligo, sapiẽtissimi Regum Consiliarij, quid responsuri sitis, vestram rem agi, vestrum decus in eo cardine verti, ne quid in eo fœdere, quod totus orbis expectat, dominorum vestrorum res detrimenti patiatur. At ego prudentiæ vestræ, & æquitati discutiendum iam istud relinquo. An vt constet Ministro leuis quædam, & ex sua opinione fama,

ma, vniuerso orbi Christiano, de fortunis, de vita, de sanguine, de salute, & omnium rerum interitu periclitandum est? Quid aliud optare debent mentes vestræ tam excelsæ, tamque generosæ, quàm vt ex Regum, regnorumque commodo componantur omnia? At istud, si placet, excutite, nùm ex Principis fama, & status vtilitate longè sit melius aliquid ex ea tenacitate terrarum, & indeclinabili mentis rigore remittere, quàm direptionibus, & incendijs omnia deuouere? Longè pulchrius fortè putatis vastari regna, quam perdi; sed quid est aliud vastitas, quàm dira perditio? Miserum est istud solatium, perdere ne perdas, & fœliciora vrbium incendia ducere, quàm rapinas; Quasi rem magnam æstimes, ne moriaris mori. Non perditur corpus, quod vnius vnguis iactura seruatur. Nihil maximo, & florentissimo Regno deperit, si quod oppidulum, si quæ Arx traditur, vt cætera omnia tranquilla pace, & leni otio perfruantur. Nihil

hil inde Ministrorum famæ decedit, si fortunati pacificatores orbis, potiùs quam miseri litigatores habeantur. Quàm multos nimis circumspectos, & tenaces, populi infœlices omnibus diris deuouerunt, viuos, mortuosque conuicijs prosciderunt, quod ardentis mundi funeribus per litigiosas artes illuserant, & omnia perdi potiùs, quàm modicæ rei detrimento fessis extrema calamitate rebus subueniri voluerant.

At si quis vestrum ingemiscẽtis totius orbis Christiani querelas placidis auribus audierit, si salutarem porrexerit manum, si pauca leniori brachio remiserit, vt seruet omnia; Num is erit omni laude cumulatissimus? Num dignus, quem præsentes colant, cuius memoriam venerētur posteri, quem populi seruatorem Patriæ, parentem beneficum, & salutare mundi laborantis sidus omnes circumspiciant?

Vobis, PRINCIPES MAXIMI, hoc onus incumbit, agere, iubere, perficere, & administris

vti tanquam publicæ fœlicitatis instrumentis. Certè si vacat vobis audire quod sine negligentiæ notá recusare nō potestis, ostendam id ipsum quod suadeo, Dei vocem esse, Dei mandatum, & legem, vestram salutem, vestram rem in eo verti, atque in id cæli iussa, terrarum vota mirum in modum conspirare. Ac primum videte, ne nimis fortasse nō tam cum hominibus, quàm cum Deo bellare videamini, qui pacificatori Christo tam diù resistitis: *Ipse* (Eph 2.) *est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, in ipso complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabitare,* (Colos. 1.) *& per eum reconciliari omnia in ipso, pacificans per sanguinem crucis eius siue quæ in cælis, siue quæ in terris sunt.* Pacem ingressurus mundum, attulit; Pacem digressurus suo cruore sanciuit. Corpus suum dirè, & immaniter lacerari in cruce permisit, ossa, quæ per tot commissuras, & tàm arcanos nexus Ecclesiam repræsentānt, noluit attingi, nempè qui suos electos indissolubili cōcordiæ nodo sociari vehemen-

tiſſimè cupiebat. Et in veteri quidem Teſtamento non ingrediebatur Summus Pontifex in Sancta Sanctorum, niſi malis granatis ad poderis fimbrias appenſis, quæ mirabili granorum nexu piorum ſignificant arctiſſimam inter ſe ſocietatem.

Chriſtus iam morte triumphata diſcipulos ſuos, non niſi per blandum, & amabile Pacis nomen ſalutabat, hoc Apoſtoli ſuis epiſtolis præfigunt, hoc noſtri Pontifices ad aras, & ſacroſancta myſteria pronũciant, hoc iuſti lætantur, hoc implorant lapſi, hoc triumphant Angeli. *Eſt enim*, vt ait Auguſtinus, *Pax, ſerenitas mentis, tranquillitas animi, amoris vinculum, conſortium charitatis: hæc eſt quæ ſimultates tollit, bella comprimit, ſuperbos calcat, amat humiles, diſcordes ſedat, cunctis eſt placita, cũctis benigna, neſcit extolli, neſcit inflari. nihil quærit alienum. nihil deputat ſuum, docet amare, quod odiſſe non nouit. Vbi non eſt pax* inquit Nazianzenus, *non eſt mundus*. Tribus enim ſtat, vt ait Simeon Ga-

De verb. Dom. li. 3.

Orat. 2.

malielis, Veritate, Iustitia,& Pace. *Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur*, clamat Veritas. Ecce adoptio, & nomen filiorũ Dei, cuius auidissimi tot Reges, & Imperatores fuere, promittitur non deuictis Gentibus, non direptis, & incensis vrbibus, non orbe calcato, sed pacem colentibus, pacem per fœdera componentibus.

Num subit aliquando vereri, PRINCIPES OPTIMI, cùm tenditis ad aras manus, cùm ad tremenda statis mysteria, ne si bellorum finem nullum faciatis, pacis Angeli amarè flentes à vobis oculos auertant, ne de sacrario Christi vox erumpat, & quoties pacem, & veniam cum Ecclesia postulatis, toties dicat, Quid tibi, & Paci? Tu caput meum oscularis, & calcas membra; Tu per preces mihi blandiris, per gladios sæuis. Vox tua, vox Iacob, sed manus, manus Esau. Dum mihi faces accendis, tuis facibus ardent vrbes; dum thus adoles, fumant tuis incendijs clarissimæ ciuitates; dum vo-

ta

ta concipis, ſtringuntur gladij; dum ſupplicem profiteris, agis bellatorem. Tepent arma non cruore Turcarum, ſed fratrum. Occiduntur tuo iuſſu tot miſeri Mortales, per te funditur eorum ſanguis, pro quibus ſanguinem fudi. Dum me compellas, tot viduæ, tot pupilli appellant de ſtrage cadauerũ, Maritorum, & Patrum nomina iam non reſponſura. Dum mihi altaria hic erigis, alibi demoliris; nõ placas, ſed peccas, dum hæc vel te iubente fiunt, vel tolerante. Flecte iſtos animos, ſpiritus doma, & ſi vis tibi dimitti, remitte.

Multa profectò, PRINCIPES, errori, multa commoto per ſpeciem iniuriæ animo ſunt initio condonanda. Fuerint aliqua Bella iuſta, fuerint neceſſaria, dũ ſerpunt, dum trahuntur, quod fuerant, eſſe deſinunt, amittunt ipſa diuturnitate innocentiam, & dum creſcunt furore, cauſa minuuntur. Timendum eſt, ne iſtius, quod geritis, tam diuturno tempore, & tanta malignitate clementiſſimus Dominus offen-

datur. Non ignoratis quanta ſe-ueritate Chriſtus omnia de regno ſuo ſcandala voluerit amputari, vt qui eorum authores iuſſerit mola aſinaria collo appēſa in flumen mergi. Nolim equidem facta Principum aut durius interpretari, aut celeriùs damnare. Sed tamen cauendum eſt, ne ſi tot calamitates, & funera ſerpant ipſa odij contagione longiùs, piorū omnium offendatur animus, & ne impiorum dicaces linguæ in Religionem noſtram exacuātur. Stupebant olim Gentes charitatem Chriſtianorum. Vide vt ſe diligant. Vide vt pro ſe inuicem mori ſint parati. Capiebantur admiratione virtutis, qui nondum nouerant fidem: Nihil humile, nihil profanum ab ea mente expectabant, quæ ſe fraterno Amori deuouiſſet. At nunc ſi ſpectent Ethnici fratribus aduerſa fratrum ſigna, quid aliud dicant, niſi, vide, vt ſe trucidant, vide vt laniant, vide, vt mutuis ſeſe odijs diſcerpunt. Aut ille ſine Chriſto, aut Chriſtus ſine pace. Durum dictu,

ſed

ſed verum. Multum res Dei patitur in iſtis diſſidijs detrimenti, multa, & horrenda luget Eccleſia. Aut ipſa quam profitemur Religio noſtros errores accuſat, aut ipſi accuſamus Religionem. Per nos inſultant fidelibus infideles, ſacris profani, Chriſto Iudæi, Eccleſiæ Barbari. Si vile noſtrum nobis eſt decus, cur Dei prodimus honorem? cur hęreditatem dilapidamus?

Deinde quis eſt tam excors, vt nō videat diſſenſionem Chriſtianorum ſemper extitiſſe infidelium prædandi occaſionem? Dum hac atrocitate cognatæ inter ſe noſtrorum acies confligerent, nobis Rhodum, nobis Cōſtantinopolim, duo nobis Imperia Turcæ eripuere. Num putamus miſerantis Dei indulgentiam quodam miraculo feciſſe, vt tam potentem, tam acerbum hoſtem, bellum Perſicum a noſtris cladibus auocaret? Sed hoc magnopere timendum, ne ſi tot irarum turbines pergant inſanire, ad laceras miſerorum regnorum reliquias, aperto per nos a-

ditu violentus, & ferox aduolet. Verendum ne Prouidentia numinis toties nostris iniurijs lacessita, iam per fraterna dissidia concisos frementi prædam Leoni obijciat. Non alijs de caussis, non alijs facinoribus, maxima sæpè conciderunt imperia, & nocentes Dominos aliena dominatio pressit, allisa posteritas destituit. Num postea infelicium Regum manes æterni in ima nocte circumstarent gemitus, per quos contigisset, Christi regnum in Sarracenorum manus potestatemque deuolui?

Addite iam PRINCIPES, vestrorum subditorum graues ærumnas, & laboriosam seruitutem. Cogit vos necessitas membra deuorare vestra, vt quæratis aliena. Tot Populi à Præpotenti Deo vestræ pietati, & curæ commissi, vt per pacem, & concordiam, per cultum numinis legesque sanctissimas in felicitatem coagmententur, aut hostium furori patent infelices victimæ, aut per implacabilem exactorum auaritiam ad imas vsque medul-

las depaſti, ſub grauiſſimis oneribus ſuſpirant. Quibus pepercit gladius, hos per lentas mortes egeſtas depopulatur, fames enecat, obruit calamitas. Viuunt cæli, ſoliqúe extorres: non illis patria, non domus, non quies, nō cibus. Rem olim optatiſſimam timent, atque oderunt fœcunditatem, ne cum bonorum nō poſſint, filios miſeriarum habeant hæredes: Vitam quam per tot diſcrimina ſeruauere, incipiunt deteſtari, vobis inutilem, ſibi calamitoſam. Spoliari ſemel omnibus cupiunt, ne quotidie ſpolientur. Sed patiuntur interim res diuerſiſſimas, amiſſionē omnium, & capitationem ſingulorum. Deueniunt in ſæuum neceſſitatis imperium, vbi nec viuere honeſtis licet, nec quietis mori; fiunt de hominibus ſpectra ſibi ipſis formidanda. Vendicant ſe interim nō ſemper inanibus diris, & per tot lucis tædia lux omnis decurrit. Dum cenſus illis deperit, perit erga vos Amor, qui veſtras olim Coronas ſuis manibus texuit, & ornauit.

esse oporteat: Atque si ex rigore iustitiæ transigantur omnia, nullum tãdem futurum Regem, nullum diuitem. Si quis igitur habere velit quicquid ingenij sagacitas subodorari potuerit, quicquid opinio finxerit, quicquid libido concupierit, excutiat oportet à Nembroto qui primus liberis ceruicibus iugum imposuit, immensam, & per tot rerum, temporumque ambages perplexam Regnorum molem, auos, & atauos effodiat ex tot tumulorum situ, fatiget cupidorum tenacem memoriam, prudentiam peritorum; Quid tandem inueniet nisi fomitem discordiæ, nouique tumultus materiam? Quis arbiter, quis iudex tantas lites componet, quis de caussis tam inuolutis decernet?

Luc. 12. *v.* 14. Noluit Dominus diuidere inter fratres hæreditatem; qui mensuras cælo, mari terminos, elementis omnibus modum imposuit, agrum inter germanos partiri recusauit, contentiosam, & implacabilem hominum ratus auaritiam. Neque igitur

si

ſi de cœlo deſcendat Chriſtus, de re & fortunis veſtris iudicare velit, neque ſi velit omnia ex ſenſu,& voluntate veſtra in tanta ſua æquitate definiat.

Quid reſtat igitur, niſi vt partibus licet haud pari robore ſtãtibus, & quidem auidiſſimè in res ſuas intentis infami, & calamitoſo bello ſæcula conterantur omnia? Enimuerò præclarum eſt tantos Reges, tam pios, tam auguſtos, tam copioſos terrarum, mariſque dominos, ob vnã vrbem, ob vnum caſtrum forte iam bellorum fulminibus pœnè dirutum, de ſolo puluere exitialibus armis profuturis nulli, nocituris omnibus, decertare.

Intelligo, ſapiẽtiſſimi Regum Conſiliarij, quid reſponſuri ſitis, veſtram rem agi, veſtrum decus in eo cardine verti, ne quid in eo fœdere, quod totus orbis expectat, dominorum veſtrorum res detrimenti patiatur. At ego prudentiæ veſtræ, & æquitati diſcutiendum iam iſtud relinquo. An vt conſtet Miniſtro leuis quædam, & ex ſua opinione fa-

ma,

ma, vniuerso orbi Christiano, de fortunis, de vita, de sanguine, de salute, & omnium rerum interitu periclitandum est? Quid aliud optare debent mentes vestræ tam excelsæ, tamque generosæ, quàm vt ex Regum, regnorumque commodo componantur omnia? At istud, si placet, excutite, nùm ex Principis fama, & status vtilitate longè sit melius aliquid ex ea tenacitate terrarum, & indeclinabili mentis rigore remittere, quàm direptionibus, & incendijs omnia deuouere? Longè pulchrius fortè putatis vastari regna, quam perdi; sed quid est aliud vastitas, quàm dira perditio? Miserum est istud solatium, perdere ne perdas, & fœliciora vrbium incendia ducere, quàm rapinas; Quasi rem magnam æstimes, ne moriaris mori. Non perditur corpus, quod vnius vnguis iactura seruatur. Nihil maximo, & florentissimo Regno deperit, si quod oppidulum, si quæ Arx traditur, vt cætera omnia tranquilla pace, & leni otio perfruantur. Nihil

hil inde Ministrorum famæ decedit, si fortunati pacificatores orbis, potiùs quam miseri litigatores habeantur. Quàm multos nimis circumspectos, & tenaces, populi infœlices omnibus diris deuouerunt, viuos, mortuosque conuicijs prosciderunt, quod ardentis mundi funeribus per litigiosas artes illuserant, & omnia perdi potiùs, quàm modicæ rei detrimento fessis extrema calamitate rebus subueniri voluerant.

At si quis vestrum ingemiscẽtis totius orbis Christiani querelas placidis auribus audierit, si salutarem porrexerit manum, si pauca leniori brachio remiserit, vt seruet omnia; Num is erit omni laude cumulatissimus? Num dignus, quem præsentes colant, cuius memoriam venerẽtur posteri, quem populi seruatorem Patriæ, parentem beneficum, & salutare mundi laborantis sidus omnes circumspiciant?

Vobis, PRINCIPES MAXIMI, hoc onus incumbit, agere, iubere, perficere, & administris

vti tanquam publicæ fœlicitatis instrumentis. Certè si vacat vobis audire quod sine negligentiæ notâ recusare nō potestis, ostendam id ipsum quod suadeo, Dei vocem esse, Dei mandatum, & legem, vestram salutem, vestram rem in eo verti, atque in id cæli iussa, terrarum vota mirum in modum conspirare. Ac primum videte, ne nimis fortasse nō tam cum hominibus, quàm cum Deo bellare videamini, qui pacificatori Christo tam diù resistitis: *Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, in ipso complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabitare, & per eum reconciliari omnia in ipso, pacificans per sanguinem crucis eius siue quæ in cælis, siue quæ in terris sunt.* Pacem ingressurus mundum, attulit; Pacem digressurus suo cruore sanciuit. Corpus suum dirè, & immaniter lacerari in cruce permisit, ossa, quæ per tot commissuras, & tàm arcanos nexus Ecclesiam repræsentant, noluit attingi, nempè qui suos electos indissolubili cōcordiæ nodo sociari vehemen-

Eph. 2. Colos. 1.

tissimè cupiebat. Et in veteri quidem Testamento non ingrediebatur Summus Pontifex in Sancta Sanctorum, nisi malis granatis ad poderis fimbrias appensis, quæ mirabili granorum nexu piorum significant arctissimam inter se societatem.

Christus iam morte triumphata discipulos suos, non nisi per blandum, & amabile Pacis nomen salutabat, hoc Apostoli suis epistolis præfigunt, hoc nostri Pontifices ad aras, & sacrosancta mysteria pronũciant, hoc iusti lætantur, hoc implorant lapsi, hoc triumphant Angeli. *Est enim,* vt ait Augustinus, *Pax, serenitas mentis, tranquillitas animi, amoris vinculum, consortium charitatis: hæc est quæ simultates tollit, bella comprimit, superbos calcat, amat humiles, discordes sedat, cunctis est placita, cũctis benigna, nescit extolli, nescit inflari, nihil quærit alienum, nihil deputat suum, docet amare, quod odisse non nouit. Vbi non est pax* inquit Nazianzenus, *non est mundus.* Tribus enim stat, vt ait Simeon Ga- *De verb. Dom. li. 3.* *Orat. 2.*

malielis, Veritate, Iustitia, & Pace. *Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur*, clamat Veritas. Ecce adoptio, & nomen filiorũ Dei, cuius auidissimi tot Reges, & Imperatores fuere, promittitur non deuictis Gentibus, non direptis, & incensis vrbibus, non orbe calcato, sed pacem colentibus, pacem per fœdera componentibus.

Num subit aliquando vereri, PRINCIPES OPTIMI, cùm tenditis ad aras manus, cùm ad tremenda statis mysteria, ne si bellorum finem nullum faciatis, pacis Angeli amarè flentes à vobis oculos auertant, ne de sacrario Christi vox erumpat, & quoties pacem, & veniam cum Ecclesia postulatis, toties dicat, Quid tibi, & Paci? Tu caput meum oscularis, & calcas membra; Tu per preces mihi blandiris, per gladios sæuis. Vox tua, vox Iacob, sed manus, manus Esau. Dum mihi faces accendis, tuis facibus ardent vrbes; dum thus adoles, fumant tuis incendijs clarissimæ ciuitates; dum vo-

ta concipis, ſtringuntur gladij; dum ſupplicem profiteris, agis bellatorem. Tepent arma non cruore Turcarum, ſed fratrum. Occiduntur tuo iuſſu tot miſeri Mortales, per te funditur eorum ſanguis, pro quibus ſanguinem fudi. Dum me compellas, tot viduæ, tot pupilli appellant de ſtrage cadauerũ, Maritorum, & Patrum nomina iam non reſponſura. Dum mihi altaria hic erigis, alibi demoliris; nõ placas, ſed peccas, dum hæc vel te iubente fiunt, vel tolerante. Flecte iſtos animos, ſpiritus doma, & ſi vis tibi dimitti, remitte.

Multa profectò, PRINCIPES, errori, multa commoto per ſpeciem iniuriæ animo ſunt initio condonanda. Fuerint aliqua Bella iuſta, fuerint neceſſaria, dũ ſerpunt, dum trahuntur, quod fuerant, eſſe deſinunt, amittunt ipſa diuturnitate innocentiam, & dum creſcunt furore, cauſa minuuntur. Timendum eſt, ne iſtius, quod geritis, tam diuturno tempore, & tanta malignitate clementiſſimus Dominus offen-

datur. Non ignoratis quanta ſe-
ueritate Chriſtus omnia de re-
gno ſuo ſcandala voluerit am-
putari, vt qui eorum authores
iuſſerit mola aſinaria collo appé-
ſa in flumen mergi. Nolim equi-
dem facta Principum aut durius
interpretari, aut celeriùs damna-
re. Sed tamen cauendum eſt, ne
ſi tot calamitates, & funera ſer-
pant ipſa odij contagione lon-
giùs, piorũ omnium offendatur
animus, & ne impiorum dicaces
linguæ in Religionem noſtram
exacuãtur. Stupebant olim Gen-
tes charitatem Chriſtianorum.
Vide vt ſe diligant. Vide vt prò
ſe inuicem mori ſint parati. Ca-
piebantur admiratione virtutis,
qui nondum nouerant fidem:
Nihil humile, nihil profanum ab
ea mente expectabant, quæ ſe
fraterno Amori deuouiſſet. At
nunc ſi ſpectent Ethnici fratri-
bus aduerſa fratrum ſigna, quid
aliud dicant, niſi, vide, vt ſe tru-
cidant, vide vt laniant, vide, vt
mutuis ſeſe odijs diſcerpunt.
Aut ille ſine Chriſto, aut Chri-
ſtus ſine pace. Durum dictu,
ſed

ſed verum. Multum res Dei patitur in iſtis diſſidijs detrimenti, multa, & horrenda luget Eccleſia. Aut ipſa quam profitemur Religio noſtros errores accuſat, aut ipſi accuſamus Religionem. Per nos inſultant fidelibus infideles, ſacris profani, Chriſto Iudæi, Eccleſiæ Barbari. Si vile noſtrum nobis eſt decus, cur Dei prodimus honorem? cur hęreditatem dilapidamus?

Deinde quis eſt tam excors, vt nõ videat diſſenſionem Chriſtianorum ſemper extitiſſe infidelium prædandi occaſionem? Dum hac atrocitate cognatæ inter ſe noſtrorum acies confligerent, nobis Rhodum, nobis Cõſtantinopolim, duo nobis Imperia Turcæ eripuere. Num putamus miſerantis Dei indulgentiam quodam miraculo feciſſe, vt tam potentem, tam acerbum hoſtem, bellum Perſicum a noſtris cladibus auocaret? Sed hoc magnopere timendum, ne ſi tot irarum turbines pergant inſanire, ad laceras miſerorum regnorum reliquias, aperto per nos a-

ditu violentus, & ferox aduolet. Verendum ne Prouidentia numis toties nostris iniurijs lacessita, iam per fraterna dissidia concisos frementi prædam Leoni obijciat. Non alijs de caussis, non alijs facinoribus, maxima sæpè conciderunt imperia, & nocentes Dominos aliena dominatio pressit, allisa posteritas destituit. Num postea infelicium Regum manes æterni in ima nocte circumstarent gemitus, per quos contigisset, Christi regnum in Sarracenorum manus potestatemque deuolui?

Addite iam PRINCIPES, vestrorum subditorum graues ærumnas, & laboriosam seruitutem. Cogit vos necessitas membra deuorare vestra, vt quæratis aliena. Tot Populi à Præpotenti Deo vestræ pietati, & curæ commissi, vt per pacem, & concordiam, per cultum numinis legesque sanctissimas in felicitatem coagmententur, aut hostium furori patent infelices victimæ, aut per implacabilem exactorum auaritiam ad imas vsque medul-

las

las depaſti, ſub grauiſſimis oneribus ſuſpirant. Quibus pepercit gladius, hos per lentas mortes egeſtas depopulatur, fames enecat, obruit calamitas. Viuunt cæli, ſolique extorres: non illis patria, non domus, non quies, nō cibus. Rem olim optatiſſimam timent, atque oderunt fœcunditatem, ne cum bonorum nō poſſint, filios miſeriarum habeant hæredes: Vitam quam per tot diſcrimina ſeruauere, incipiunt deteſtari, vobis inutilem, ſibi calamitoſam. Spoliari ſemel omnibus cupiunt, ne quotidie ſpolientur. Sed patiuntur interim res diuerſiſſimas, amiſſionē omnium, & capitationem ſingulorum. Deueniunt in ſæuum neceſſitatis imperium, vbi nec viuere honeſtis licet, nec quietis mori; fiunt de hominibus ſpectra ſibi ipſis formidanda. Vendicant ſe interim nō ſemper inanibus diris, & per tot lucis tædia lux omnis decurrit. Dum cenſus illis deperit, perit erga vos Amor, qui veſtras olim Coronas ſuis manibus texuit, & ornauit.

Cogitate, PRINCIPES MA-XIMI, ſupremam poſt Dei honorem, & cultum legem exſtare vobis Populi ſalutem. *Non mihi* dixit olim fortiſſimus Imperator, *ſed exercitui ſuo.* Non tam vobis ipſi nati eſtis, quàm ſubditis. Illorum curæ ſi ſapitis, vos excruciant, onera fatigant, premũt miſeriæ, querelæ exanimant. Quid prodeſt ſeruari deſolatis, & ab hoſte per direptiones defendi? Miſerrimus eſt Paſtor, à quo plura tutelares pecoris Dij exigunt, quàm vorare poſſint Lupi.

Iam verò quod infeliciſſimum eſt exhauſto cenſu, iacente animo, omnes Virtutes iacent, ſilẽt leges inter arma, blaſphemi loquuntur, gladiatores impunè debacchantur, latrones ſpoliant, inſidiantur homicidæ, effrænata libido graſſatur. Conuulſa profanis ignibus flagrant templa, diſijciuntur aræ, corruunt ſepulchra gementibus ipſis mortuorũ manibus, calcatur iuſtitia, luget Religio, animis mœrore oppreſſis, languet pietas, non ſolum

om-

omnia peruertuntur, sed peruersa negligũtur, quasi sic oporteat, sic expediat fieri, sic iubeat criminum Mater necessitas.

Quod si res etiam vestras spectetis, obsecro, PRINCIPES, Quid potest esse vobis inter tot bellorum funera iucundum? Mouendæ sunt vobis terræ, inquietanda maria, eundum per tot pericula ad maius periculum. Quærenda mors cuique obuia per durissimos labores, non erraturis, si pax peteretur. Multa domi infida, foris infesta, ægrè magni parantur exercitus, facillimè dilabuntur; Mars communis, & incerta præliorum alea. Prosperæ res non satiant, aduersæ lato vulnere feriũt, & altissimè descendunt in pectus. Ipsæ sæpè Victoriæ noua sunt rixarum, & dolorum semina. Nec erectis stare, nec lapsis iacere licet. Crescunt vbi semel cœpere discordiæ, & viuaces nutriũt flammas, trahunt sæpe Victi Victores, & nimia fortuna super ipsas glorias ruit. Omnia expectantibus pauida, sæpè fallacia sperantibus,

horrida desperatis. Ingressus bellorum turbidi, progressus dubij, exitus crebro miserandi. Exhauriuntur pecunię ad emenda regna sufffecturæ, amissi lugentur Duces, quibus nihil deerat preter immortalitatem Obrepunt lauro cupressi, & palmis funera distinguntur. Stant victores super oppressorũ ruinas, ipsi exhausti sanguine, & viribus, tumulo propiores, quàm triumpho. Perditum crederes Regnũ, nisi crederes hostes perdidisse. Quantò satius esset pacificis, vti indulgentia fortunæ, nec toties in vos prouocare fata cessantia.

Certè si quis sensus Christiani nominis, si quæ miseratio humanitatis, mouere debet animos afflicta iam omnium pene, quæ Christo militant, nationum conditio, & durissimum cuique videri, per fraternas acies exscindi gentem, quam Christus Dominus sibi peculiari iure desponsauit. Germania illa quondam (vt aiunt) vagina populorum, mater fœcunditatis, domicilium literarum, & Martis officina, nunc la-

tè squallentibus campis mœret, tot dirutis vrbibus, tot viris exhaustis, tot consumptis opibus, tot templis disiectis, tot sacrarijs expilatis, miserandum ad extremos vsque cineres insultātis fortunæ ludibrium. Lotharingia Solymam calamitatibus vicit, & ea pertulit, quę facere supra omnem barbariem sit, & supra omnem miseriam pati. Belgium per cicatrices quotannis petitur, & lenta inter funera trahitur. Peruasit Angliam arcanum virus, & inopinantes in cæcum Martem traxit. Hispania tamdiu victrix, tamdiu belli, & tumultus nescia, iugi semper impatiens, & malorum expers, per iugulum petita est. Timor afflauit Romam, libauit ferrum Italiā, & nisi Principibus, rebusque publicis mens sagax, solersque consilium constitisset, nisi intentæ, & in salutem publicam vigiles curæ, timendum illi fuit, ne in commune exitium rueret. Ecquid intactum? ecquid non miserum? Si tu *Victrix Prouincia ploras*, si tu Gallia tam sæpe hostium trium-

phatrix luges, è tuis visceribus peti tela, quæ in alios spargantur? Cóuelli te, vt disrjcias, perdi, vt perdas? Quid prosunt ægris, & inter rapinas bonorum mœrentibus populis steriles laureæ? Quid defecto corpori, & tot febribus æstuanti immissi naribus flores? Malignum certè solatij genus, ex aliorũ doloribus suam computare felicitatem! Nihil in tot cladibus lætum, nihil incolume. *Omne caput languidum, &*
Is. 1. 5. *omne cor mœrens. A planta pedis vsque ad verticem non est sanitas. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine, nec fota oleo.*

O si quis rerum potens ex alta specula Christianum orbem, in tot miseriarum incendijs suspirantem posset intueri, totis certè commoueretur visceribus, & crudelem sese existimaret, nisi faceret salutarem! Duræ aures quæ hæc inflexæ audiunt! Duriores oculi qui vident immoti!

Dicam profecto, Principes optimi, quod ad rem vestram maximè spectat; dicam quod vti-

li-

litatem ſimul, & gloriam veſtræ dignitatis cōplectitur; Sint opto veſtra imperia firmiſſimis fixa radicibus, ſint vrbes ſubditæ, ſint obſequioſi ciues, ſint pacata in domeſticis omnia. Sed vereri tamen oportet, ne populi qui ſe ſub Regibus tam durè haberi vident, & vicinas ſibi reſpublicas tanta lenitate perfrui, incipiant monarchiam odiſſe, & ſe legitimis (quod nefas eſt) Dominis ſubtrahere, vt malorum inueniant in libertate perfugium.

Hęc multos ante annos ſcripta, quæ vera multi euentus prodidere.

Iniquum certè eſt hodie ſolas reſpublicas pacatè degere, & regna Chriſtianorum vbique conuelli, & miſera laceratione diſcerpi. Atrox Imperij rigor multa ſæpè Imperia diſſoluit, & durior ſeruitus populos in libertatem aſſeruit. Poſt inquinata Regum Hebræorum tempora, reuerſis iam ex longa captiuitate Iudæis, auerſa mens à Regibus, & quingentis ferme annis, nullus de diademate cogitare auſus ante Ariſtobulum, qui id ſibi aſſumpſit potius quàm recepit, nec ſatis fundatum, nec in fragili at-

que

quæ infelici sobole diuturnum.

Regnauit Athenis Cecrops Mosis temporibus, quē septemdecim Reges sunt consecuti, quidam fastu, & inertia pari: hos Archontes perpetui de solio deiecere, cumque Imperij diuturnitas securitatem illis faceret vitiorum, ad decennales res tandem redacta est.

Spartanorum Reges fastigij quoq; sui gloria lasciuientes diu sors non tulit. Temperauit sceptrum Lycurgus, instituto viginti octo virorum Senatu. Senatoribus additi postea Ephori, authoritate contra Reges nimia, & omnibus inuidiosa.

Romæ regnatum initio à Regibus septem, quorum postremū cum gentem Martiam per omnem petulantiam regerent, magna vi & ingenti dedecore expulsi æternum fere Regiæ potestatis odium liberis ceruicibus reliquere.

Nihil attinet hic antiqua percensere tempora, nostro ipsi sæculo vidimus quantas furentibus populis faces rigidior potestas

ſtas ſubiecit, qui omnia paſſi, omnia quoque tentare auſi, quę pertulerant regna longis & atrocibus bellis vſurpauere. Abſit à veſtris ſubditis tam læua mens, abſit quoue à vobis contemptus & rigor, ne diuina faciat manus quod pauci formidant, nulli facere audent, omnes exhorreſcunt. Date igitur, Principes, feſſis rebus ſolatium, & pacem turbidis, in quam omnium vota conſpirant.

Ecce tandem Dei ſingulari munere datus nobis Pontifex Optimus, Maximus, vir integerrimæ vitæ, conſummatæ peritiæ, ingentis animi, & zeli ardentiſſimi, in quem omnium ſuffragia mirificè conſpirarunt. Hic eſt *arcus refulgens inter nebulas gloriæ*, vt à Sapiente dictum eſt. Hic Ecc.50. 8. eſt, quem poſt tot procellas, tot tempeſtates, poſt hoc Chriſtiani generis diluuium, Deus oſtendiſſe videtur, quaſi reſtauratorem rerum, pacificatorem mundi, malorum vindicem, bonorumque largitorem. Et quidem non humano conſilio, ſed diui-

na

na prouidentia factum est, vt in auitis insignibus columbam præferret oliuæ ramo insignem, quæ haud vanis nunciet augurijs, iam cælestis illius Sionis quæ tota in pace, tota in concordia posita est, huic veluti Patriarchæ Noemo apparere montium cacumina. Hęc est, opinor, columba de qua cecinit Propheta, *pennæ co-*
Ps. 67. v. 14. *lumbæ deargentatæ, & posteriora eius in pallore auri*, vel vt alij vertunt in *auro obrizo*, hoc est optimo.

Argento purior semper extitit INNOCENTIVS per mores candidissimos, sed nunc posteriora vitę ipsius sęculum aureum mundo pollicentur. Hic non socordi magnitudine luxurians, inter gemitus Ecclesię feriatur, sed labore impigro, & animo semper vigili, pro Christo spirat illustribus curis intentus, & incūbit humani generis solatio. Adiuuat PAMPHILII nomen omnibus amabile, adiuuat INNOCENTII toties hominum saluti consecratum.

INNOCENTIVS primus A-

la-

laricum Imperij Romani præda exultantem suis precibus extinxit, & æternæ vrbis faciem feralis belli fuligine infuscatam suo splendore detersit.

INNOCENTIVS secundus Pseudo-Anacleti schisma dissipauit, & Christianum orbem ingenti discordia dissipatum, annitente sancto Bernardo, cõposuit.

INNOCENTII tertij inaugurationem cãdidissima columba ad latus eius aduolans illustrauit; haud dubiè designans impensum studium quo Principes omnes Christianos inter se firmis adstringere fœderibus, & in communem Religionis hostem mouere conatus est.

INNOCENTIVS quartus Lugdunum venit, vt pacem fessis Ecclesiæ rebus optatissimam cõciliaret, & Fridericum Imperatorem plurima mouentem, perturbantemq; omnia sua authoritate summoueret.

INNOCENTIVS quintus, *Cibo*, vbi primum coronatus est, statim animum ad pacandas Italiæ ciuitates adiecit, & tam pijs

ſtudijs immortuus breuem Pontificatum paternæ in populos curæ gloria diſtendit.

INNOCENTIVS ſextus cùm Galliam, & Angliã exitialis belli incendium deuoraret, impigrè ſtetit pro domo Dei, & ingenti ſpiritu pro pace inter Ioannem, & Eduardum Reges vbique laborauit.

INNOCENTIVS ſeptimus non aliter ad hunc ſupremæ dignitatis apicem cõſcendit, quam poſt fidelem operam conſtantiſſimè nauatam in mitigãdis Principibus, pacificandiſque vrbibus Italiæ, quas maligna diſcordiæ vis agebat in præceps.

INNOCENTIVS octauus ſitientiſſimus Pacis inter Reges Chriſtianos fuit, & neminem mouere arma ſine grauiſſimis, & neceſſarijs cauſſis ferre ęquo animo poterat.

INNOCENTIVS nonus cùm ante Pontificatum Nuncius eſſet Apoſtolicus Pij V. apud Venetos ſex annis commoratus, hos cum Summo Pontifice, & Philippo II. Hiſpaniæ Rege ar-

mis animisque coniunxit, & in Turcam impulit: vnde illa celeberrima ad Naupactum victoria Sarracenorum audaciam fregit, & res Christianas mirum in modum extulit.

O natum Paci Innocentiorum nomen! o lætam Christianis appellationem! Cumulabit Decimus quod nouem tentauere, tanto maior, quanto numerus hic augustior.

Perge, Innocentij columba, perge, alas argenteas explica, circumuola terras, & maria, mũdum lustra, prætende vbique oliuam cęlestem tamto desideratam ambitu, & tam longis expectatam votis; da pacem, pacem toties appellatam, quæ à te vncto Domini, aut à nemine hodie videtur imploranda.

Quid restat, Principes Maximi, nisi quod hactenus denegastis rationi, detis precibus, si per vos liceat, semper inuictis. Quicquid iratos cohibere, quicquid placare potest armatos, vno vobis iam occurit agmine, vt & sic orari sit honorificum, & pudeat non exorari. Ec-

Ecce vobis Pontifex Opt.Max. totius Ecclesię pastor, & parens, amicas tendit manus, & cùm iubere possit, rogat. Agit supplicem, oblitus pænè Pontificem: Vir cœlo dilectus, & melioribus auspicijs natus, dignus qui vbique terrarum circumferat felicitatem, per tot prospera patitur vos aduersos. Diuinum illud, & fastigio suo par ingenium tot oneribus obluctatur, acri, & vegeta senecture, à vobis premitur. Vrgentur viscera paterna, toties Filios genitura, quoties Paci cupit reconciliatos. Pudeat non audire, cuius Antecessorem audiuit Attila. Pudeat nō obedire, cui mundi flagellum obtemperauit. Ætate lon-gæuus est, honorate canos: Primus est Orbis Pontifex, obseruate dignitatem: Pater est, agnoscite charitatem. Absit vt mitissimus ille Iacob
Gen.49. cogatur dicere. *Simeon, & Leui fratres, vasa iniquitatis bellantia, in consilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu eorum non sit gloria mea. Maledictus furor eorum, quia pertinax, & iri-*

dignatio eorum, quia dura.

Tota cum ſuo Pontifice ingemiſcit mater Eccleſia olim triũphans, nunc deformata, ſquallore obſita, perfuſa lachrymis, confecta curis, & doloribus: Obſecrat ne permittatis Amorrhęos & Moabitas ſuis cladibus inſultare: Ne ſinatis illos petulanter obijcere, quod Barbaros habuerit veneratores, filios pænè ſenſerit parricidas. Quoties per Iubilæa vidimus Sacerdotes Sãctuario cum gemitibus affuſos? Quoties Religioſos pertinaci prece fatigantes Altaria? Quoties ſacras Virgines per crebra ſuſpiria Cæleſtium opem implorantes? Quoties ſupplicibus votis effuſam per templa multitudinem? Quantus hic, & qualis rigor, ſi, quod omen Deus auertat, tam pauci homines nolint totum Orbem exaudiri, & ferreum nobis Cęlum, ac fere nocens faciant, dum aut non videtur audire, aut quod audit contemnere.

Vel ex vtilitate publica putant eſſe à bellis nunquam feriari, vel ex ſua: ſi ex publica, audiant Au-

gu-

Libro 4. de Ciuit. Dei cap. 3. gustiru n clamantem. *Fragiliter splendidam esse felicitatem semper in bellicis cladibus, & in sanguine ciuili, vel hostili, tamen humano cum tenebroso timore, & cruenta cupiditate versantium.* Idem li. 4. c. 15. *Felicioribus rebus humanis parua regna esse concordi pietate latantia. Proculdubio melius esse bonum vicinum habere concordem quam vicinum malum subiugare bellantem. Mala vota sunt optare habere quem oderis, vel quem timeas, vt possit esse, quem vincas.* Si Augustino non credunt, experimentis credant, & videant vt compendia captarum vrbium fuerint semper dispendia capientium; & tot victorijs paratam famem, & miseriam triumphantium populorũ. Quod si è re sua existimant bellorum tumultus nunquam finiri, num iniustissimi sunt, qui lacerati orbis lachrymas in felicitatibus suis ponunt, nec aliter beati esse possunt, quàm si omnes miseri fuerint. *Sine cognatione illũ esse oportet*, juxta Homerum, *sine Iure, sine Lare* qui belli amator est voluntate potius quam ne-

necessitate. Pauperrimum quoque qui cunctorum calamitate diues est. Quàm multos mobili, & semper pugnaci ingenio attriuerunt pœnæ, & furiæ, quas in cæteros concitauerant! Achitophelem belli Iudaici inter Patrem, & Filium incentorem infamis laqueus absumpsit. Alcimum Iudæorum pseudo-Pontificem, proditorem sui generis, facem alieni, vltrices Dei manus confecere. Alexander Macedo, dum belli vnius alterū gradum facit, quietis impatiens, & noui semper auidus sanguinis, dum suos extra Solis, & Oceani metas trudit in prælia, veneno perijt ipsa domesticorum manu, quibus nimia pugnandi libidine cęperat esse odiosus. Ereptus est rebus humanis, vt aiunt, viridis Deus, ne mundum vltra vexaret armis, quem beneficijs demereri oportuit. Hannibalem, dum inextricabiles bellorum vbique causas nectit, infamis senectus pressit, solitudo abdicauit, venenum ipsius manu propinatum sustulit. Romani victores orbis

semper pleni, & semper cupidi, dum quietis ædem extra portas suas relegant coniuratas in se omniũ manus sensere, & septies captam Reginam vrbium, de qua Sibylla dixerat; *Erit Roma Vicus.*

Anno 888. Citatur à Cardinali Baronio Caroli Crassi Imperatoris libellus de visione ipsi ante triennium quàm Imperio cederet, ostensa, in qua narrat se in locis inferis, & purgatorijs vidisse complures Principum, & Episcoporum, qui bellorum fomitem incendissent, animas grauissimis supplicijs torqueri. Eo tempore Italia, & Gallia, vt ibidem doctissimus ille Cardinalis scribit, diris factionibus agitatæ, atque afflictæ, & quod deterius videri potuit, & planè monstrosum, Episcopi, & Abbates armati ad bella processere, quod execrandum facinus cum diu inoleuisset in Gallijs, inde factum est, vt florentissimæ Prouinciæ bellis externis, & ciuilibus accisæ lugerẽt. Hoc quoque omnium deterrimum accessit, quod ab illius temporis scri- *Baronij verba.*

pto-

ptoribus laudati reperiantur Ecclesiastici, nomine bellicæ fortitudinis, cùm potius detestandi fuerint, tanquam Sacrorum Canonum violatores & muneris pastoralis desertores. Hæc Baronius.

Varnensis clades, quæ luctuosissima Christiano orbi supra cæteras fuit, authorem habet, atque adstipulatorem è clero Iulianum, qui cum repetendi, contra fœdus, belli suasor fuisset, ingentes nostrorum copias Amurathis furentibus gladijs obiecit, ipse cùm adolescente Rege Saracenorum ferro concisus. Ita contentiosos, atque atroces animos Nemesis sequitur, nec patitur quietos, qui omnium otia in turbas sollicitauere. Hæc in tam illustri exemplo posita nihil mouebunt? nihil efficient?

Patientur nè iterum fratres infestis armis concurrere, & regna labantia tot cladibus atterere? Heu! Fratres obliti fœderis, obliti nominis volunt extra orbem furere, occidere volunt quem non possunt odisse! At, di-

cet aliquis, minuta eſt iſta ſanguinis ratio, & ad pacem componẽdam parùm apta. Reges enim ſubditos habent: affines, & conſanguineos non habent. O vocem crudelem, hoſtem humani Generis, & naturæ parricidam! Ibi cumulum oportet eſſe criminum, vbi maximarum eſt obliuio Charitatum. Vbi Chriſtus exulat, vbi Amor non eſt, aut nullum, aut ruinę proximum eſt Imperium. Sarracena Regna per ſcelus fundata ſtare aliquando cum ſcelere poſſunt, Deo furoris ſui Virgas ad noſtra ſupplicia deſtinante: Chriſtiana ſeptra quæ per fidem, & pietatem exorta ſunt, iis orbata, atque deſtituta per infamia Macichiaueliſtarum conſilia omninò concidunt. Non cadit in tam pios Reges mens tàm præpoſtera: Audietur aliquando Naturæ vox, reſurget in omniũ animis Chriſtus, Charitas reuiuiſcet, & laboranti Mundo tandem pacificator aliquis exorietur.

Hæc ſub infant: â Regis ſcripta.

Nos licet, aliis remotos terris, iam circumfulſit Rex auſpica-

catissimus, & suauissimus infans, paci regnorum, & orbis bono natus. O quot votis expetitus, & quanto precum ambitu sollicitatus! O quoties stimulauit desideria! Quoties omnium spes excitauit, extitatas mora consumpsit, consumptasque renouauit. Tardè magna proueniunt: Minùs fecerat, si properasset. Latebat in abdita fatorum Maiestate terris ignotus, sed cęlo iam dictante cognitus. Ostentatus est diu, antequam esset, nondum conceptus implebat ora vaticinijs, & passus suos fama præuolante designabat. Tandem emersit optatus infans eo mēse, quem fortium Mensem appellant, ingentis animi prærogatiua. Natus est Sole mediam Astræam obtinente, legum moderatione recturus orbem: Ascendit cum Lyra concentum facturus publicæ tranquillitatis. Quod si tunc exertum Scorpius aculeum præferebat, minabatur Sarracenis, & Idumęas nascenti palmas tàm sæpè auorũ sudore nobiles promittebat. Risere prodeunti cœ-

lestes domus tot auſpicantibus Diuis, & natum plauſu totus orbis excepit. Iam ſe nemo miſerum putabat ortu felicitatis. Iam nemo felicem, quem ipſe non faceret. Deterſit eo die Gallia omnem bellorum fuliginem, & pacis refulſit inſignibus. Tot habuit ora quot flammas, tot illi flammæ, quod ſidera.

O Dilectum Deo Ludouicum! quem regeneraſſe videtur in filio eo menſe quo natus eſt! O Annam ſerò puerperam, ſed matrem verè fortunatam, quæ filium peperit, non tam ſibi, quàm Galliæ ſaluti! Multum hic habet de Patre, multum de Matre, vtriuſque reddit imaginem ipſa confuſione gratiorem.

Riſum tibi faciet Gallia, nouus Iſaac, & quem vix audire loquētem potes, videbis conſolantem. Quot catenas rumpent tam tenellæ manus! Quot aperient carceres! Quot ſoluent exilia! Quot illuminabunt obſcuratem parui oculi! Quot monſtra pedes calcabunt infantis! Silete fluctus, ſilete tempeſtates, & omnes maris

tis iræ ad tam placidi Regis nutum, & quam abſtuliſtis reddite mundo ſerenitatem. Diu illum terris cœleſtes commodate Virtutes, & quem tam ſalutarem feciſtis, facite diuturnum. Abſtinete ab illo manus fata, nec puſionem tangite niſi profutura. Facta hic auorum, & annos vincat, & mortalis natus nihil niſi immortale ſentiat. Amet, & amari velit, timeat timeri. Sentiant oppreſſi liberatorem, iniuſti vindicem, hoſtes animo bellicoſum, ſed Ciues mente Pacificum. Rapit omnes ſenſus Natalis ille, quem nobis æternæ pacis initium auguror. Specta de ſuperis, LVDOVICE, tantum filium. Spectate Reges Chriſtiani omnes quaſi nepotulum. Date rebus feſſis quietem, Conticeſcant arma ad iuſſus tanti Principis, tam potentis Oratoris, nec bellorum tumultus tàm fœlicibus cunis obſtrepant.

Ad vos iterum totus conuertor, PRINCIPES MAXIMI, per quicquid charum eſt, rogo: per quicquid ſanctum eſt, obſe-

cro: date poſcentibus pacem, date tranquillitatem mundo in tot miſeriarum incendijs ſuſpiranti. Facite vt pacificatores vos potius ſuos, quàm veſtrorum Regnorum euerſores orbis agnoſcat. Memoriæ proditum eſt in eo fatali bello, quod inter Gallos, & Anglos diuturna contentione, & feris cladibus tractum eſt, pium Anachoretam, quem vulgo Ioannem Gandauenſem appellabant, ex ſyluis Deo inſtigante in aulas Regum deueniſſe, vt ferales inter ſummos Reges diſcordias componeret. Ab Anglo ſpretus, & proteruè repulſus dira illi omnia denunciauit non vanus augur. Ad Carolum autem Galliæ digreſſus, cùm Principem deprehendiſſet ingenio miti, & ad pacis conditiones inclinante, prædixit fore, vt recuperato Regno Delphinum, quē omnibus votis naſci optabat, haberet regni ſucceſſorem. Vaticinium proſpero euentu ſancitum. Adeò pacis filios Deus amore proſequitur, bonorum affluentia cumulatos.

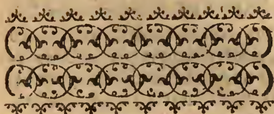
Ti-

Timeat ille quiſquis pacificis omnium votis reluctabitur, grauem ſibi, & ſuis de cœlo manum, rerum ſucceſſus infauſtos, vitam in turbido, mortem in incerto. Cogitate, PRINCIPES OPTIMI, & MAXIMI, num ſit æquiſſimum, quicquid poteſt eſſe in hoc fœdere pacis detrimenti, quicquid honori, quicquid putatur Imperio detractum, fortunatiſſimis totius Chriſtiani orbis commodis compenſari. Hoc planè locuples eſt, hoc magnificum, hoc verè Regium, & ad omnem ſæculorum memoriam propagandum.

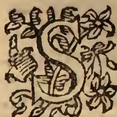
Mementote vos Chriſtianos imperare Chriſtianis, tales vos hominibus præbete qualem vultis vobis præſtari Deum. Hoc quicquid eſt vitæ anceps, & lubricum, quicquid eſt dignitatis fragile, quicquid eſt virtutis, veſtram ſpectat æternitatem. Manet vos ingens, & ſpectatiſſimum Tribunal, manet Iudex puriſſima luce circumfuſus, ſub quo nec latere abdita, nec fucata fallere, nec peruerſa vincere

vnquam potuerunt. Stabunt ad eius conſpectum exutæ corpore, fortunis, Imperijs Regnum animæ iuſta, & iniuſta clariſſimo fulgore viſuræ. Illic tonabunt ſupremi Numinis edicta, clamabunt oppreſſorum gemitus, lacrymę pauperum loquentur. Pro diuulſis aris ſtabunt tutelares Diui, & aduersùs contumaces omnis Militia cęleſtis conſurget. Date operã PRINCIPES ſemper pij, ſemper inuicti, vt quæ vobis inuitis, & reluctantibus per armorum licentiam ſunt commiſſa, per æquitatem veſtram emendata, nullam ſęculo labem, nullam veſtro nomini maculam relinquant. Efficite, vt iuſtitia, & pax in mutuos conueniant amplexus, per veſtra Regna, per veſtras vrbes triumphali ferantur põpa, totius orbis humeris portentur in fixas, & æternas ſedes, quas vt veſtræ bonitatis monimenta, & felicitatis noſtræ pignora colere ac venerari perpepetuò licebit.

Pax ſuper Iſrael Dei.

OBSERVATIONES ANTIQVÆ, QVIBVS SVPERSTITIOSA ASTROLOGIA EXAGITATVR.

SÆpè animaduerti Iudices Aſtrologos, cum premuntur rationibus ad experimenta confugere, & ſi quid illis fortè contigerit, quod arti ſatis deſtitutæ fauere videatur, id intemperanter extollere: Conſtitui hoc tractatu poſt varias rationes exempla ſubijcere, quibus diuinatoriam iſtam iam planè cõcuſſam, penitus profligarem.

SIXTVS ab Hemminga Frisius, author clarissimus, in libro de Astrologia, ratione, & experientia refutata, obseruauit varias genituras, quarum aliæ in viris valde illustribus sunt deiectæ, in mediocribus, atque etiam infimis hominibus pulcherrimæ. Lubet hic aliquas annotare, vt artis vanitas manifestis exemplis magis elucescat.

PRIMA OBSERVATIO.

IN genitura Pauli II. Pontificis Maximi, qui Pio II. successit, videre licet solem in deiectione sua in Aquario, in opposito Saturni, in termino Martis: Lunam in piscibus, peregrinam, in termino Martis, in domo octaua: Venerem dominam M.C. in sextili Lunæ, in Capricorno positam, peregrinam, in cadente cæli loco, & termino Saturni: Caudã Draconis in M.C. quàm hic ominosam, & honoribus exitialem dictitant. Tempore electionis medium cęlum peruenerat directione ad gradum 19.

min.

min.2.Geminorum in quem nulli cadunt radij beneficorum:Reuolutione ad grad. 20. min. 46. piſcium,anno Domini 1464.[31. Auguſti,ætatis ſuæ 46.completo cum menſe 6.dieb. 24.

Vnde igitur ex tenui fortuna ad tãtum euectus eſt faſtigium? ſilent Aſtra, ſola prouidentia loquitur.

SECVNDA OBSERVATIO.

IN genitura Alexandri VI.qui Innocentio VIII. ſucceſſit, videmus Solem in Capricorno, & Martem dominum medij cœli in Aquario,domo ſecũda, nullam habere prærogatiuam: Lunam iunctam Ioui debili, & peregrinam in domo cęli cadente. Tempore electionis, quæ fuit ætatis anno LXI. mediũ cæli peruenerat directione ad grad.1.m.1.Capricorni: reuolutione ad ſextilem Martis, & Veneris in Sagittario, quod parum ad rem faciebat.

Sic obſcuris Aſtris natus eſt vir politico ingenio magnus, & ſumma poteſtate toto orbe clariſſimus.

TERTIA OBSERVATIO.

IN genitura Iulij secundi, qui tenuissimis parentibus ortus, ad summum Pontificatum peruenit, ac Pio III. successit, animaduertere licet Solem dominum medij Cęli in Cancro peregrinum in domo octaua, & Lunam in Aquario, in quo nullam habet dignitatem in domo cadente, tertia: Martem in trigono Lunæ, in Geminis, & domo octaua. Tempore electionis medium cæli peruenerat directione ad grad. 23. mino Libræ, ad quã Gauricus nativitatem direxisse videtur, reuolutione ad grad. 3. min. 5. Cancri: ætatis eius anno 58. completo, cum mens. 3. dieb. 62. Vt nihil superfit Astrologis, quam vt referant hanc fortunæ excellentiam ad constitutionem Reguli in apice medij cæli: & luminosioris lancis meridionalis Libræ in horoscopo. Sed istæ stellæ satis otiosæ in multis reperiũtur, nisi Planetarum illustrium societate stimulentur.

QVAR-

QVARTA OBSERVATIO.

IN genitura Ioannis Medices, qui Iulio II. ſucceſſit, dictus Leo decimus, ſignificatores honorum fuere Sol, Luna, Iupiter aſpiciens Lunam trigono, Saturnus eamdem intuens Sextili: Venus domina cæli, quorum nullus in propria domo, aut exaltatione fuit: Saturnus etiam in ſuo detrimento, in octaua domo Luna in abiectiſſimo cæli loco; neque Iupiter fuit angularis, ſed oppoſitus Saturno in domo ſecunda: Electionis tempore, hoc eſt, ætatis anno 37. completo cũ menſibus 2. dieb. 22. peruenerat M.C. directione ad grad. 22. m. 33. Scorpij: reuolutione ad grad. 20. min. 50. eiuſdem ſigni, qui quidem gradus nullis beneficorum radijs illuſtrantur. Hæc itaque dignitas ad ſolã poſitionem Veneris dominæ medij cæli in horoſcopo, & Spice Virginis in apice M. C. referri poteſt, quæ tanti fulgoris cauſa neutiquam cenſeri debet, niſi ex

ignis scintilla solem oriri velimus.

QVINTA OBSERVATIO.

IN genitura Iulij Medices, qui in Pontificatu Adriano VI. successit, & Clemens VII. fuit appellatus, significatores honorũ fuere Sol in Geminis decima domo: Luna in Ariete, octaua domo: Mars trino Solem aspiciens in Libra detrimento suo, in domo cæli succedente secunda: Venus domina medij cæli in extremitate Geminorũ, & fine decimę domus in terminis Martis: Mercurius dominus Geminorum signi intercepti, in decima, ibidem positus; Iupiter in nona domo propè cuspidem M. C. in Tauro: Ex quibus Solus Mercurius in proprio domicilio positus, cum oculo Tauri, in angulo honores significauit: cùm ad tantam amplitudinem par esse videretur vt omnes Planetæ in dignitatibus positi suis facibus tantum natalem illustrarent.

SEX-

SEXTA OBSERVATIO.

IN genitura Alexandri Farneſij, qui Clementi VII. ſucceſſit, & Paulus tertius fuit appellatus, Sol in Piſcibus in angulo mediocres dignitates ſignificat: Luna in Tauro magnas quidem, ſed quia in ſuccedente domo, & iuncta Marti, modicas: Iupiter in detrimento ſuo, duplici teſtimonio negat, tum quia dominus eſt medij cæli: tum quia ſolem quadrato intuetur, ſed minuit ſignificationem hanc conſtitutio angularis: Mars Solem aſpiciens duplici quoque teſtimonio negat honores, tum quia in detrimento ſuo verſatur, tum quia in domo tertia: Similiter & Lunæ iunctus duobus modis negat: Nulla igitur hic vides magnifica promiſſa. Sed tamen hic omnium fauores ſtellarum illuſtrare debuerant virum & meritis, & dignitate cumulatiſſimum.

SEPTIMA OBSERVATIO.

IN genitura Caroli V. honorum significatores fuere, Sol peregrinus in Piscibus domo succedente: Luna, in horoscopo quidem, sed detrimento suo Capricorno: Mercurius iunctus Soli in detrimento & casu suo, in termino Martis: Iupiter Sextilia aspiciens Lunam in domo quidem propria, sed sub radijs solaribus: Mars Solem spectans dominus medij cæli in Tauro detrimento suo. Itaque demissa est genesis Imperatoris qui orbem totum fama nominis impleuit.

OCTAVA OBSERVATIO.

IN genitura Ferdinandi Imp. significatores fuere, Sol dominus M. C. in fine Piscium peregrinus, in temino Martis, in succedente domo, in quadrato Saturni: Luna in Virgine solam habens triplicitatem, in quadrato Iouis infelicis: Mercurius iunctus Soli in quinta, in detrimen-

to ſuo,& caſu, in termino Martis, in quadrato Saturni: Saturnus Solem aſpiciens quadrato in octaua domo: Iupiter in ſeptima quidem,& cum oculo Tauri,ſed in detrimento ſuo. Quibus igitur gradibus ſolium imperij cõſcendit? non ijs, quos Planetæ ſuggeſſere, ſed quos prouidentia ſubſtruxit.

NONA OBSERVATIO.

IN genitura Maximiliani II. Imp. ſignificatores fuere Sol Lunæ, Mercurius Soli iunctus: Iupiter quadrato aſpiciens Lunã, & dominus medij cæli: Mars dominus ſigni intercepti in decima. Ex his Luna, & Mercurius nullam habent prærogatiuam.

DECIMA OBSERVATIO.

PEtreius Tyara Medicus, ac Philoſophus, magna cum laude litteras Græcas profeſſus Louanij, & Duaci, & etiamnum in Academia noua Leydenſi eandem nauans operam, cùm Solẽ

in horoscopo habeat in leone domo propria, Ariete domum decimam obtinente in quo exaltatur Sol: & Lunam in Tauro propria domo, & in decima cum parte fortunæ, & Iouem dominum M. C. iuxta Aldebaran, quos Apices huic astra non promittebant; & tamen solùm habet vnde familiam liberaliter sustentet, ac opibus non abundat. Et hic quidem Astrologiam contemnit, & Astrologos meritò deridet, modica, ac frugali fortuna contentus securissimè viuens, atque ipse sibi Philosophiæ præsidio abundè supplens, id quod fallax Astrologia promiserat.

VNDECIMA OBSERVATIO.

NOuit Hemmingas quendam qui per totam vitam occupatus fuit impetrandis bullis, indulgentijs, & dispensationibus Pontificijs, qui multis quidem impetrauit multa, nihil sibi: Natus anno 1509. 27. Martij, hor. 21. min. 50. Solem habuit

in exaltatione propria, & angulo decimæ grad. 17. min. 9. Arietis: Lunam in domo propria gr. 15. min. 2. Cancri, in horoſcopo, cum aſcenderet gr. 13. min. 33. Cancri: Iouem in trino aſpectu Solis in grad. 17. min. 53. Sagittarij domo propria cum capite Draconis: Venerem in trigono Lunæ, & dominam M. C. poſitam in exaltatione ſua grad. 13. min. 34. Piſcium, in apice M. C. vt ad dignitates conſequendas vix aptiorem genituram poſſis animo concipere, coactus interim iam ſenex ad diuitum menſas *aliena viuere quadra*.

DVODECIMA OBSERVATIO.

MAtthæus ille Taphurius quem Gauricus prodit in literis Latinis, atque Græcis, nec non & Mathematicis diſciplinis præclarum fuiſſe, ac poſtea vocat potatorem, bardum, vanum, mente captum, ac miſellum, Solē habuit in propria domo Leone cum Regulo, & in horoſco-

po,

po, quæ sola constitutio Solis cùm nulli obstent sinistri radij maleficorum, suffecerit, & ad honores amplos, & ad longòs annos, cùm tamen hic beatulus Astrorum pullus abiectam vitam sortitus fuerit, & innumeris calamitatibus conflictatus.

DECIMATERTIA OBSERVATIO.

EST etiam apud Gauricum Francisci Roscij Rauennatum quondam oratoris ad Leonem X. genitura in hac significatione tam illustris, vt non facilè parem inuenias, & meritò iudicari potuerit summi cuiusdam Imperatoris fuisse. Solem habuit in Leone, grad. 20. min. 50. cum regulo in 7. Lunam iunctam Ioui in Cancro, quæ domus est Lunæ, exaltatio Iouis, in angulo quoque parte Luna iunctam habuit Venerem, & Mercurium in principio Leonis maleficis interim, altero in Sagittario nullum planetam neque horoscopum, aut M.C. sæuo intuitu aspicientibus,

bus, vt videre licet ex calculo totius genituræ. Et tamen ſcribit L. Gauricus grauiter vulneratum, & ab aduerſarijs amputatam ei fuiſſe manum ſiniſtram, demùm, & violenta morte perijſſe. Patet, non ſolùm in dignitatum ſignificatione, ſed & hac in parte fallacia, ac vanitas Aſtrologiæ, cùm ne minima quidem indicia violentæ mortis hic extiterint, Luna Ioui iuncta, & Saturno in octaua, non occupante ſignum violentum.

DECIMAQVARTA OBSERVATIO.

SIc etiam Franciſcus de Monza Mediolanenſis Muſicus clariſſimus, quatuor habuit planetas in dignitatibus ſuis eſſentialibus, honorum ſignificatores. Solem habuit iunctum Mercurio in Virgine domo Mercurij in medio cæli: Lunam in Tauro domo propria, in trigono Mercurij & Solis: Iouem in quadrato Solis: in Sagittario, cum corde Scorpij, in domicilio proprio,

in angulo primæ domus:ac Mercurium med. cęli dominum felicissimo cęli loco positum, & in figura cęli potentissimum: Venerem, & Martem, quanquam significatores non fuerint, hunc tamen in exaltatione sua positum, illam cum regulo. Hæc facere debuerant Cardinalem Eminentissimum, aut certè Pontificem ornatissimum, nec tamen præter artis summę peritiam aliquid sublime est assecutus.

DECIMAQVINTA OBSERVATIO.

NAtus est circulator, & agyrta quidam Anno 1540. 8. Aprilis, hora 23. min. 55. cuius thema natalitium tale fuit: Sol, vt liquet, in apice med. cęli in exaltatione propria: Luna quoque in exaltatione propria, in Tauro, in domo decima cum Aldebaran, & cum ipsa Venerę domina Tauri, quæ tertia significatrix est. Iupiter autem, & Saturnus quanquam ad hanc significationem hic non pertineant,

valere tamen plurimum debet vtriusque positio in suá exaltatione. Hic sua grandiloquentia mirè triumphat, nugatoria strenuus potentia, auditores suos naso suspendere adunco, beneficio videlicet corporum cælestium, quæ ei nascēti tam feliciter emicuerunt, vt vix sit dubium, quin aliquando sit multò adhuc maximè exaltandus, puta laqueo ad furcas. *Hæc Sixtus ab Hemminga*. Sufficiat sola inspectio geniturarum Ludouici Sfortiæ, eiusque filij Francisci: Nam pater post aliquot annos fragilis Principatus, Mediolanensis, suorum proditione captus, ditione, ac potentia priuatus, & in Galliam procul abductus, septem fermè annis in captiuitate vixit, atque ibidem infeliciter vitam clausit, cum quatuor planetas Solem, Iouem, Martē, ac Venerem in proprijs domicilijs positos habuerit: Saturnum prætera in exaltatione sua cum spica verè potentissimos honorum, ac dignitatum significatores: Hunc ipsum casum non præuidente, aut vaticinante ce-

te celeberrimo quodam Aſtrologo ſuo, quem domi aluiſſe, & in quauis re ſuſcipiēda curiosè admodum conſuluiſſe traditur. Filius verò cùm nullum planetam in dignitatibus ſuis eſſentialibus præter Martem in Scorpione, octaua domo, quæ hæreditatis eſt, habuerit: Sole in duodecima, in Aquario detrimento ſuo verſante; mirabili tamen rerum viciſſitudine, poſt fatum patris, poſt reſtitutum Maximilianum fratrem, & rurſus à Franciſco I. Francorum rege circumuētum, tandem poſt multos annos beneficio, atque ope Caroli V. Imp. Mediolani, atque Inſubriæ principatum recuperauit. Harum rerum qui vberiorem cognitionē requirit, poterit haurire ex monumentis eorum, qui res Italicas deſcripſerunt, & comperiet prodigioſam fortunæ commutationem.

Scripſi epiſtolam Gallicam ad illuſtriſſimum virum, in qua exēpla quędam haud ignobilia oculis ſubieci: quorum non pigebit hoc loco quædam apponere.

Car-

Cardanus audacter, vt solet, aggressus est Neronis Horoscopū, de quo exclamat, *hæc est vera Neronis genitura, nec nix niui si milior*. Sed tamen quàm aberrat à scopo, quàm temerè vagatur extra rem! Cum enim priùs verum illius natiuitatis diem assignasset, nec congruere cum astris inueniret, in postremis curis, nempè in libro 100. geniturarum, Neronem natum scribit anno Christi 38. die 14. Iunij, quod manifestissimè pugnat cōtra Suetonium accuratissimum authorem, qui ad 15. Decembris remittit. Decimus enim quartus Iunij cuius hìc meminit, dies est morti Neronis ab historicis ascriptus, nō autem natiuitati. Ex quo patet quàm ridiculè exclamat, *hæc est vera Neronis genitura, nec nix niui similior*, quam hæc genitura gestis, moribus, ac fortunæ Neronis, qui sæuitia fuit horrenda in fratrem, vxorem, matrem, in omnes denique: Vrbem incendio, corpus stupris, animum flagitijs, omnia cruenta nece fœdauit. Animo trepidus

Cardanus in libro centum geniturar. genitura quadragesima.

Sueton. in Nerone ca. 6.

etiam ad ipsa facinora, valetudine firmus, anno 18. Imperium orbis matris fraude adeptus, 32. ætatis scelere proprio cum vita simul amisit, manum publicæ pœnæ timore inferre sibi compulsus. Mirum est, cur Astrologus tam disertus nullam ex Astris istorum causam attulerit.

Altera genitura est Pauli III. iam libata de qua Sixtus scribit, quod non est prætermittendum. Alexander Farnesius, qui postea appellatus fuit Paulus tertius, quæsiuisse (falsò vt opinor) narratur, post defunctum Leonem X. Pontificem ex Paride Ceresario Mantuano Astrologo: Primùm an ex defluxu syderũ spes aliqua summi sacerdotij consequendi, ac successionis in locum demortui, affulgeret. Secundò, sin eo tempore nulla, quando tandem summus Pontificatus expectandus. Tertiò, quid interea magnoperè notatu dignum sibi accideret. Quartò, de vitæ suæ spatio. Hæc ita colligit Hieronymus Cardanus, ex scripto quodam iuuento

Inter arcana occiſi Petri Aloyſij, oblato ſibi à Ioanne Miona Piſano à ſecretis Ducis Cæſarei exercitus, quòd ſic habebat.

Copia capituli literarum excellentiſſimi Aſtrologi.

REuerendiſs Domine; Vidi, & cum ſummo ſtudio, ea, quæ ad me tranſmiſiſti circa genituram V.R. D. & diem natiuitatis, quæ fuit 28. Februarij hora 6. min. 46. ante meridiem, anno 1468. Cuperemus recurſum ſyderum ſatisfacere deſiderio tuæ R. D. his proximis comitijs Verùm ſydera nunc non ſunt diſpoſita, ſed in aliud tempus erunt benigniora. Pollicentur enim aſſumptionem ad ſummum gradum Pontificatus anno Domini 1534. qui erit annus vitæ 66. dies 253. hora 9. min. 34. ex directione Solis ad trigonum Mercurij cum teſtimonio Iouis, & Saturni, At interim non leue periculum in aquis anno 61. menſib. 6. diebus 3. ex directione Lunæ ad

quadratum Saturni. Anno 81. diebus 68 1549. D.V.R. grauiter se habebit cum magno vitæ discrimine, quæ dies erit 4. vel 5. Maij, ex directione horoscopi ad suum trinum, qui pro quadrato habetur, eo quia est in signis breuium ascensionum, cum testimonio Saturni domini terminorum illius directionis & sine auxilio Iouis, cum non reperiatur in aspectu trino, vel opposito in ista directione. Posset tamen præsentia Iouis conferre, quod nos non credimus. Addit Cardanus hæc ille vir penè diuinus: atque diuini illius prognostici interpretationẽ aggreditur: quam si quis ex scriptis ipsius Cardani requirere volet, & cum mea hac in re sententia conferre, videbit proculdubiò, quantulus ille fuerit, in prædictionibus, hic in ferendo iudicio.

Omninò fabula est ab isto Ioanne & Maona inuenta, vt Astrologiæ famam conciliaret; nam qui homines, qui dæmones possent dicere, talem virum summum Pontificem renunciandum tali die, tali hora, tali minuto,

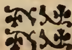
idque ex trino Mercurij, & cui vix tenuissimum sacellum aliquis daret, huic primam tiaram ascribere?

Tertia est Gustaui Adolphi Regis Sueciæ, de qua sic Argolus. Stella noua apparens anno 1572. in sede Cassiopeæ in horoscopo Regis.

Anno 1630. circa initium sub fictitio prætextu bellum mouit Imperatori Ferdinando Austriaco, pluribus cum prælijs victor extitisset, anno 1632. tandem in conflictu cum imperialibus die 16. Octobris, accepto prius vulnere in brachio, alijsque postmodum interijt, die sequenti inter mortuorum cadauera, vti Catilina, repertus est. scripseram anno ante cuidam eminentissimo has directiones propinquas exitium minari. In ascendente, & occasu stellæ violentæ. Iupiter dominus ascendentis in signo violento, in quadrato Martis, & Saturni diametro: Luna propè caput Medusæ seruata latitudine: Sol cum stellulis maleficis, quas tantùm magnificat Carda-

nus pro exitu violento. Dirigibatur Sol ad Saturni oppositum, & quadratum Martis. Lunæ erat directione inter pleiadas & medium cæli cum Marte, & quadratis Iouis, & Saturni.

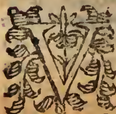
Ex ijs apparet quàm friuolæ, quàm inanes sint coniecturæ. Rex enim Sueciæ quem 16. Octobris fato functum putat, mortuus est 16. Nouembris, vt habet historia militis Sueciæ. Destructo igitur fundamento, tota illa opinionum machinatio corruit.

OBSERVATIONES RECENTIORES, QVIBVS FALSI ARGVI, Conuincique Iudiciariorum Astrologia Possit.

PRIMA OBSERVATIO.

Nus ex Astrologis vir nobilis, & peritiæ in hac facultate planè cõsummatæ, scripsit horoscopum spectatissimæ fœminę accurato studio, & opera singulari: pinxit tamen potius præsentia, quàm diuinauit futura.

Dixit imprimis eius temperamentum esse sanguineum, non nihil in melãcholiam declinans, quod spectanti cuiuis ex vultu,&

conuictu erat obuium. Dixit formosam quod penè cœcis patebat, nec tamen ex arte. Nam cùm Saturnus eius ascédenti admodùm potens impendeat, debuerat certè habere formam quam illihuic Planetę præsertim in prima domo existenti omnes adscribunt. At quid Schonerus? *Qui Saturno primam genituræ sedem obtinente nascetur, erit homo deformis, infortunatus, inuenustus.* Quid Pezelius istorum curiosissimus qui ferè omnia ab antiquis, & recentioribus dicta, in vnum fascem congessit? *Saturnus formæ significator, largitur oculos magnos, quandocumque etiam in vno eorum maculam, aut etiam vnum maiorem altero, magnam faciem, fœdum aspectum, capillos nigros.* Est tamen facie eleganti sine vllo næuo, planè flaua, & aspectu gratissima.

Dixit ingeniosam ex geminis ascendentibus, ex Mercurio, in exaltatione sua constituto, & inde Horoscopum aspiciente, ex Luna plena luminibus: Et istud quidem non insipidè iuxta placi-

ta S. Thomæ. Sed res aliunde manifesta ex ingeniosis parentibus quibus hæc edita, ex cultura animi, qui à teneris variorum librorũ lectioni assueuit, ex acutè dictis, & polite scriptis, quæ vix vlla ars studiosorũ assequi possit.

Mores dixit inclinare in honestatem, bonitatem, liberalitatem, modestiam, suauitatem, inspergi autem à Saturno seueritatem, constantiam: solitudinis amorem, silentium, fastidium, dissimulationem. Potuit hæc ex consuetudine melius, quàm ex coniũctione Iouis, & Lunæ, quæ in hac genesi perspicua est, cognoscere; quamquam & Cicero hanc Sygiam iuxta Astrologos vehemẽter probat. *Libro de diuinatione.*

Dixit diuitem opulento patre natam, opulenti mariti sponsam: Quilibet hoc fine Astris facilè dixisset.

Hæc igitur quæ ante oculos sunt, ex procliui Astrologi denunciient: At vbi de casibus futuris agitur, in ignotam veniunt Regionem, vbi multa peccant, multa mentiuntur.

De felicitate inclytæ mulieris loqui mathematicus cœpit, & pronunciauit illi totius vitę curſum fore longum, fortunatum, illuſtrem, plenum quietis, iucundiſſimæ voluptatis, honore, & gloria circũfluentem, lętis vbiq; rerum ſucceſſibus coronatum.

Hoc, inquit, præſtant Saturnus in geminis ſupra terram poſitus, in ſua triplicitate, directus, citus, orientalis, procul à ſole, & ſine aſpectu Martis.

Iupiter ſuper terram; in ſua triplicitate, in vndecima domo, proſpero aſpectu intuens Venerem, & Mercurium, liber à radijs, & à malis aſpectibus infortunatorum.

Mars in domo ſua, in quinta, aſpiciens Venerē, nec malè aſpectus à Saturno Sol in quarta domo, nec afflictus à maleficis: Venus in tertia, in dignitatibus Solis, motu cita, non combuſta, bene ad Iouem affecta.

Mercurius in ſuggeſtu dignitatis collocatus, in angulo occidentali, directus velox, & in Iouis Antiſcio.

Luna conditionarium lumen plena luminibus, applicans Ioui, & in trino partili Veneris.

Animaduerte, lector, quàm deliciosa somnia, nihil non astra felicitatis promisere, sed solenni Astrologorum mendacio. Illa enim, quæ ridentis fortunæ credebatur Amasia, vidit se, & circa se omnia concuti, vidit quicquid in vita charum habebat, atroci calamitatis turbine percelli, vidit sua diuelli viscera, totam iactari, & prosterni domum. Tulit iratum Iouem, & fulmen. Eripuit se tempestati per tot tempestates, experta terræ marisque immensa pericula, labores immensos, supra sexum, supra fidem: Nihil habuit incolume præter ingentem spiritum, & animum victorem fortunæ tam immaniter sæuientis. Adde quod eo anno, quo tam funesti casus contigere, Astrologus nihil aliud suspicabatur, quàm leuẽ morbum, aut nullũ, ex directione oppositi Martis ad Lunã. Deinde quis credat fallacibus nugis? quis futura nisi Deus dicat?

SECVNDA OBSERVATIO.

NAtus erat viro Illustrissimo, atque Integerrimo filiolus vnicus, ingenti parentum gaudio, & omnium amicorum plausu: libuit Astrologis tentare quid astra promitterent, ac primùm an vitalis partus videretur, de quo sic pronuntiatum.

Grandes esse, & fortes coniecturas, quæ puero virilem pollicerentur ætatem. Quippe signum ascendens esse Caprum, quem robustis corporibus Manilius, & Pontanus attribuunt: Sicque naturam iecisse vitæ fundamenta per solidum. Adde quod nullus sinister infortunatorum aspectus vitæ fontem inficiebat; Sol verò primam domum occupabat, qui iuxta Cardanum longæuos hic præstat. Ambo luminaria à maleficis libera, nisi quod Mars quadrato admodum platico Solem perstringebat, quem tamen aspectum Iupiter, & Venus horoscopo penè affusi strenuè mitigabant. Nihil timemdum infan-

tiæ, præter leuiculos morbos, pericula ſi quæ ab aſtris, in ſeros annos differebantur.

Poſt hæc effata, extinctus eſt anno ſexto ætatis voluente ſuauiſſimus infans, cui mirabile ingenium, opes immenſas, maximos honores cęlum (vt ipſi aiebant) ſpondebat. Erant illi gratiæ, & Veneres mirificæ, iudicium ſupra annos admirationi fuit. Citas opes ingenij natura profundebat, quaſi inſtantis pręſaga fati, vt oſtentaret quid perderemus.

TERTIA OBSERVATIO.

ADoleſcẽs ſummo loco natus, acri ingenio, moribus iam nimis ſeueris, & caſtigatis, excitauit curioſitatem eorũ, qui natalitias horas ſcrutantur, & quæſitum quæ ſors eius foret. Inuentus Aſtrologus, homo ſua opinione omnium Coryphæus, qui ſumma cura pertexeret horoſcopum. Denunciauit illi militiam grandem, & laborioſam, qui ad lenioris vitæ otia planè

na-

natus censebatur, mortem quoque in acie inter palmas Martias, laurosque victrices. Digessit in multos annos vitam, quæ prima adolescentiæ face, miserè abrupta. Totum se tradiderat literis, in quibus pro ætate mirificos progressus fecerat, de armis nihil cogitabat. Erat corpore formoso, & satis vesco, valetudine iam afflicta: Nec operosum nobis fuit diuinare secundum illi climactericum decretorium fore; nam eodem magno omniũ qui eum nouerant, luctu, desijt esse inter viuos.

QVARTA OBSERVATIO.

PVer nobilissimus aurea indole præditus, adhuc quinquennis mirandos ingenij igniculos prodidit, & cùm septimum ætatis annũ ageret, felicissimam habuit memoriam, fuitque sagax interrogando, acutus respõdendo, nec indicando præceps. Cœpit interpretari, argutari, differere, eloqui, studiorum amantior, quàm lusionum. Ferebatur in ardua

dua supra spem, supra annos, subdente stimulos gloria, nec facundiam ingenio præcipitabat. Quæsiuere Astrologi quàm dextro vsus nascendo Mercurio, nec quid volebant sunt assecuti. Aiunt enim, *si Mercurius, & Luna bene affecti fuerint, & sese mutuò benignis radijs aspexerint, effici quoddam commercium inter animam rationalem, viresque reliquas, ex quibus ingenium præstans, vegetumque conflatur*, si cõtrario modo se habuerint, hebes tardumque procreari.

At in eius genesi nulla prorsus affinitas Mercurij, & Lunæ: Hæc enim in Ariete, ille in Virgine. Est quoque in sexta domo positus admodum degeneri, quæ nullam cum ascendente communionem habet; vnde igitur hoc ingenium tam florens, & lætum? Sæpissime dixi Astrologiam iudicantem, qualis à multis traditur, nimis operosè per dulces fabulas illudi. Quæ iuxta Physicam dicuntur, multo sunt viciniora veris. Solis, & Lunæ affectiones in componendo ingenio

lon-

longè sunt efficaciores, quàm quilibet Mercurius. Opus est cerebro humore conuenienti irriguo ad satus disciplinæ accipiendos, memoriamque fouendam. Itaque cum hic puer Lunam habeat in ariete signo igneo, hanc plenam luminibus ad trinum Solis aspectum properantem nõ deest illi humidi, calidique temperies, vnde cõmodissimum temperamentum exsurgat. Cætera quoque via naturali procedentibus procliuius occurrunt. Est insigni pulchritudine propter Lunam, & Venerem, quæ se ex diametro aspiciunt. Temperamento est calido, & humido, ob Solem, Iouem, & Venerem qui in ascendẽte vim magnam habent. Coniunctio duorum planetarum maximorum in ascendente dat illi mores, si Ptolomæo fides, liberales, honestos, ciuiles, graues, & iucundos, æquos, iustos, gratos, amabiles, auidos gloriæ, & proprij tenaces iudicij. Creditum ab antiquis hãc Sysigiam miscere lætis prospera, textumque vitæ diuersis casibus variare,

re, quod expertus ipse est difficilibus morbis à tenero conflictatus. Et si quod Diuo Thomæ placet in libris de generatione liquidum est, aspectus planetarum ad finitorem circulum vitæ periodos prosperæ, improsperæque per morbos aut casus indicare: non vano augurio dictum, circa annum septimũ, aut octauum ægrum fore, ex directione Saturni ad signum ascendens. Nam tum fuit longis, & difficilibus morbis implicatus. Aiunt trino septenario, & quarto noueno, instare molestas directiones, quas si vicerit, mira promitti. Nec tutam infantiam ante primam Enneadem. Sed hæc Prouidentiæ committenda.

QVINTA OBSERVATIO.

SPeculatoribus cęli datus est horoscopus viri pij, & ingeniosi, multisque periculis iactati, qui eos valde perplexos habuit.

Hic ætatis mense quarto hernia grauiter laborauit.

Anno decimo cataractę illi in

oculis nati, qui cœcitatem proximè minabantur.

Ab anno decimoquarto ad decimumnonum quotánis ſub ſolſtitium æſtiuum febribus laborauit.

Anno decimonono fuit ictericus bile flaua in cutem exundante.

Anno quadrageſimo maligna febri correptus, quæ per triginta dies continuò in venis,& viſceribus nulla relaxatione ſtetit.

Anno quadrageſimo primo acerbè cruciatus dolore renum, vriniſque ſanguineis, quas per biennium emiſit.

Anno quadrageſimo ſecundo periculis maris expoſitus, naufragium paſſus eſt, & vix emerſit ex abyſſo.

Hic certè ſcopulus Aſtrologorum in vno homine tot caſus, iactatio tanta, tam diuerſa diſcrimina. Natus anno 1575. Augusti decimo nono, hora decima ſexta, adhuc ſtat, adhuc viuit. Videant directores,& oſtendant, ſi poſſint, tot morborum, ac periculorum cauſſas, verſent,

&

& reuoluant vbi volent horoſco pum,modò omnia ad certos calculos reuocent, quod præſtare hactenus haud potuere.

SEXTA OBSERVATIO.

NAta eſt quędam puella nobilis, pia,& ingenioſa anno 1616. Octobris die 27. hora 5. poſt meridiem minutis 30. Mira illi multa contigere. Mater puerpera,dum eam geſtat in vtero,laborauit febri quartanā diutina, per totum tempus puerperij. Nata in ſummo diſcrimine matris, & ſuo. Venit in mundū ferè nulla, & tota villoſa. Anno ſecundo ętatis pro deplorata habita. Arſit ferè in lecto, flamma cubiculum occupante. In aquam ſeptennis cecidit prono capite, à matre raptim accurrente liberata. Nouennis à lupo ferè rapta, qui dimiſſa illa iuuencam proximè paſcentem inuaſit. Vixit ferè ſemper in carcere, vita eius morbus continuus.

Ingenium illi ſtupendum, nec tamen Mercurius fortunatus,

cum sit peregrinus, & in deiecta cæli domo. Non potuere œdipi tot casus ex astris diuinare, nec euentus rerum directionibus assequi: promisere honores magnos, quia luminaria cum fixis illustribus vt potè Sol cum corona boreali, Luna cum oculo Tauri in aspectu Iouis; sed tota illi gloria in virtute, & cruce.

SEPTIMA OBSERVATIO.

NAtus viro nobili filiolus, anno 1649. Iulij die 7. hora 16. min. 30. erat eximiè formosus, & placidè nutriebatur a matre. Inerant omnia vitæ, & valetudinis signa, Sol cum Venere Horoscopo affusus omnia fausta, & candida polliceri videbatur. Libuit tamen tentare Astrologum virum honestum, & valde eruditum, vt ex arte quid sentiret loqueretur. Is statim vbi vidit Saturnum in duodecima domo Geminorum Lunam partiliter affligentem, vbi aspexit Martem quadrato in eamdem radio incurrere, nec istud placi-

cè,

cè, ſed proximè. Vbi perſpexit Lunam dominam aſcendentis eſſe Domino mortis copulatam, haud dubio dixit puerum aut iã mortuum eſſe, aut minimè diù victurum. Probauit edictum euentus: nec temeraria fuit coniectura, cùm præſertim Luna in ortum infantium, ætatemque teneram multum ſibi iuris vindicet; nec dubium, quin malè affecta varias infirmitates veluti de ſuggeſtu cæli pronunciet. Sed ne puteinus Aſtrologorum dicta eſſe immotæ veritatis oracula: deprehendi ſtatim in genitura viri eximij, familiaris quondam mei, Lunam quoque a Saturno partiliter afflictam, idque in aſpectu Martis oppoſito. Dominam quoque aſcendẽtis Lunam, copulatam adſtrictè cum Domino mortis. In vtroque Iouis benefica aſpectu trino Lunam laborantem recreabat. Vnus tamen vndecimo menſe mortuus eſt, alter ad annum ferè ſexageſimum accedit. Quis in re ſimili, cùm tam diſſimiles exitus viderit,

rit, certum aliquid in hac diuinatoria ſtabilire poſſit.

OCTAVA OBSERVATIO.

EDitus in hanc lucem adoleſcentulus anno 1637. Nouembris die 20. hora 2. min. 30. poſt meridiem. Omnia in eo excelſa, & illuſtria. Natus enim eſt ampliſſima domo, referta diuitijs, & circumfluente gloria, ingenio eſt optimo, & acri iudicio, gratia, lepore, venuſtate, ad omnes aulæ artes iam factus, & cōpoſitus, forma admodum eleganti, alloquio comis, & pellax, honeſtis, & excelſis moribus. Nec tamen geneſis tantis dotibus vllo modo reſpondet, vt intelligamus eſſe aliquid in nobis ſupra cęlum, & aſtra, quæ Deus magnis mentibus infundat. Nullos planetas habet in dignitatibus præter Saturnum, qui in apice cæli poſitus caſus potius (vt illi dictitant) quàm honores ſpondet. Lunam affligit coniunctione in Capro exulem, & deiectā

Sol

Sol est in octaua peregrinus, nullis radijs afflans Horoscopum. Mercurius sine dignitate est, in sede figuræ ignobili. Venus sola thronum medij cæli occupat, sed in tristi domo Saturni sedet, cum eo coniuncta. Quadratum Saturni directione veniebat ad horoscopum anno ætatis septimo, quod morbum aut casum aliquē inferre debuit. Nihil tamen passus est, nihil habet inter prospera, & aduersa quod astris imputet, viuit ab ijs immunis.

NONA OBSERVATIO.

SCripsere nuper Astrologi Horoscopum insignis puellæ, quam propter eximias dotes nemo ferme hic ignorat. Mirifici sunt in predicandis quæ omnes norunt, & vident. Est igitur ab ijs descripta temperamento ex sanguine & bile mixto, specie augusta, moribus honestis, & illustribus, ingenio optimo, rerumque eximiarum apprimè curioso. Est comitate, & affabilitate sermonis præcipua, amat, & amari

ho-

honeſtè cupit. Erga pauperes & afflictos facilè miſericordia mouetur: & accipere ſe putat cum dat beneficium. Stimulus illi ingens honoris, & gloriæ, cuius ſuauiſſimos fructus deguſtabit, nupta marito potentiſſimo, & opulentiſſimo, forma quoque eximio. Experietur quandam luminis ecclipſin, & ſolitudinem breuem. Sed nunquam fortunæ ſæuienti ſuccumbet. Hæc igitur in ore habent quæ omnibus ſunt obuia: nam ſubire interdum aduerſa quos conditio glorioſos fecit, nimis conſuetum eſt in rebus humanis. Vnum eſt quod puellæ auent audire, & illi ſi poſſint eloqui, de tempore coniugij. Tranſilicre illic fines, & dixere nuptam fore anno 1648. Iam nobis teritur quinquageſimus, nec dicto fides: Queruntur horam natiuitatis non eſſe iuſto calculo datam; ecquis hoc poſſit, dum nobis rerum incurioſis tot tempora effluunt?

DE-

DECIMA OBSERVATIO.

MAgnam quæstionem hoc sæculo Astrologis fecit acerbus florentissimi iuuenis casus. Hic fortunæ subuectus alis eò cõscédit,quò ipsa audacia trepidare debuit. Erat potentissimo Principi in delicijs,nihil illi clausum, nihil restabat appetendum. Crescere nisi per descensum non potuit. Tot illi adoratores,quot aulæ mancipia, amicus tamen nullus. Metum fecit illi qui facere omnibus consueuerat. Magnitudinem suam sensit,sed aulæ lubrica non considerauit. Cecidit non deuolutus,non deiectus, sed grandi & subito turbine impulsus: Cecidit de ipso Fauoris sinu in cruentas carnificis manus, eo fato quo miseri solent, ea constantia,quam nemo exspectauit, omnes admirati sunt,

Hic, vt solent, effutient multa, statim dicent, ridentis illius fortunæ quæ prima iuuenem circumfulsit notas deprehendi in Venere, quæ in Tauro sua nem-

pe domo constituta, in nono quoque cæli templo sedet. Dicent in apice figuræ, & maiestatis throno repertum Tauri oculum, stellam primæ magnitudinis, quæ inter Regias munerari solet, confertque stupendas, sed lapsui obnoxias felicitates. Tragicam autem vitæ catastrophem ascribent Ioui, Marti, & Soli, in octaua domo, in qua mortis imperium est, collocatis: tamquam hic Iupiter vt iudex iubeat, Mars vt carnifex occidat, idque Sole præsente, ob mortem publicam, & illustrem. Quis non videt hæc allusione ad Deos Gentilium esse conficta? Deinde si hæc tam certa, cur omnes in calculo varij sunt? Cur nemo fatalem illam horam tam insignem, plena, & indubitata directione potuit vnquam demonstrare? Remittamus ista ad lamiæ turres, & mera ingenij curiositate lasciuientis figmenta.

VNDECIMA OBSERVATIO.

VIr Heroibus ſatus, & Heros ipſe celeberrimus, forma eximius, amplo pectore, liberali manu, Martio vigore intrepidus, magnarum virtutum comitatu vndique ſeptus, palmis, & trophæis conſpicuus; in omnium oculis, in omnium ore, ſenſit acerbam Nemeſin, gladiumque ſæuientis, magna bonorum miſeratione, ingenti ſuorum luctu, & præcipuè illuſtriſſimæ coniugis, quæ ferè ſponſum ſupra Artemiſiam luxit.

Quæſiuere Aſtrologi Itali vnde illa mors viro tot nominibus immortalitate digno? Vnus inter illos ſpectatiſſimus ait.

Plurimi Aphoriſmi perniciem minabantur. Saturnus quadrangularibus radijs Solem reſpicit in ſignis fixis. Luna Domina octaua in ſigno violento, in Solis quadrato, ac diametro Saturni, cum ſtellis Andromedæ Aphæta pars fortunæ in oppoſito Martis, & aſcendens

cum violento corde Scorpij. Mercurius dominus loci Aphetici, occidentalis, peregrinus inter Pleiadas cum quadrato Saturni. Iupiter Dominus ascendentis, & octaua, ob exaltationem cum Venere Domina medij cæli, quod Regem significat. In octaua Hercules stella violenta. Sed hæc quàm pusilla, quam infirma, & in qua genesi hæc, & similia non reperiuntur? *Saturnus* (inquit) *quadrangularibus radiis Solem respicit*. Sed platicè, & imperfectè, cum Sol sit in nono gradu Tauri, Saturnus in decimoseptimo Leonis. *Luna in signo violento*: cur violento? cum sit in Amphora in signo calido, & humido (vt aiũt) vitæ admodum conuenienti? *Sed Luna in Solis quadrato*: quid tũ? duram legem facimus rebus humanis; si omnes violenta morte occumbere oportet, qui in quadratis Lunæ ad solem nascuntur. *Apheta pars fortunæ in opposito Martis*. Vanum istud fortunæ nomen, & artis ludibrium, quod saniores Astrologi non obseruant. *Ascendens cum violento*

corde Scorpij. Imò longè abeſt, cùm cor Scorpij ſit in quarto gradu, aſcendens in duodecimo. Deinde hoc nihil efficit niſi hoc loco ſtimulentur à Planetis. Nihil iſtis leuius, & tamen faciunt ventis pondus, & ſperãtium credulitas, & error inſanientium.

DVODECIMA OBSERVATIO.

VIr maximæ proſapiæ, celeberrimi nominis, ſpecioſiſſimis vndique fulgens ornamentis, in quem omnium oculi defixi erant, omnium ora conuerſa, cui ſumma omnia fata polliceri videbantur, extinctus eſt igne, & ferro in ipſo ætatis flore, & honorum fere culmine. Ingemuit orbis tam afflictæ fortunæ, dedit lachrymas humanitati, dignitati venerationem.

Quæſitum, an in aſtris aliquid eſſet, quod tam crudæ acerbitati cauſſam dediſſet. Vnus mathematicus qui de triuio numquam haberi voluit, ſed in ſuo pectore totius artis arcana claudi ſem-

per existimauit, tantum mali scripsit esse conflatum, quod Saturnus inimicus esset horoscopo, qui vtique in Cancri gradum decimum nonum incidit, & Caprum Saturni domum habet in opposito. Quam leue istud! quam friuolum! quasi non multæ Geneses inueniantur ascendente Cancro fortunatissimæ, & hoc quidem sæculo regnatrices extitere. Nec meliùs quod addit eumdem Saturnum in sexta domo, quæ seruis, & morbis, adscribitur, inueniri. Quid hic cum seruis, & morbis? aberrat sanè toto cęlo, nec valet, quod fingit maleficum planetam huius domus præsidem cum corde Scorpij pestifera stella esse coniunctum: distat enim decem gradibus: quod discrimen maximum facit: expectabam tandem directionem, quæ tanti casus tempus liquidissimè notaret: At hic nihil habuit, præter triangularem aspectum eiusdem Saturni toties citati, qui tam tetram, tam funestam, tam detestandam omnibus bonis cædem signaret: oportebat sanè Sa-

turnum, & Martem toto corpore, toto impetu concurrere, non trinum, qui vtique multis & beneficus, aut certè leuiori nota maleficus. Considerarius aliquid dixisset, si tantam tragœdiam in caput Medusæ, & caudam draconis, quæ cum sole sunt, & in Sysigiam Martis, & Lunæ in signo violento remisisset, sed coniecturas istas missas facimus, nec imputamus astris, quæ malitia hominum pertexuit, crudelitas operata est.

FINIS.

BONONIÆ, MDCLII.

Typis Caroli Zeneri.

Superiorum permissu.

